

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne (final draft).

Viite:

Mattila, M., Haasio, A. & Ojaranta, A. 2019. Vihapuhetta valemediassa. Tiede & Edistys 44 (1), 29-49.

SeAMK

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

VIHAPUHETTA VALEMEDIASSA / HATE SPEECH IN FALSE MEDIA

FT, dos., erikoistutkija Markku Mattila, Siirtolaisuusinstituutti, Seinäjoen yksikkö
Kampusranta 9C, 60320 Seinäjoki, puhelinnumero 044 259 2447, markku.mattila@utu.fi
<https://orcid.org/0000-0003-3733-6723>

FT, yliopettaja Ari Haasio, Seinäjoen ammattikorkeakoulu
PL 412, 60101 Seinäjoki, puhelinnumero 040-8302152, ari.haasio@seamk.fi
<https://orcid.org/0000-0003-3723-4890>

FM, tohtorikoulutettava Anu Ojaranta, Åbo Akademi
Vänrikinkatu 3B, 20500 Turku, puhelinnumero 0405715292, anu.ojaranta@abo.fi
<https://orcid.org/0000-0002-8471-8778>

VIHAPUHETTA VALEMEDIASSA / HATE SPEECH IN FALSE MEDIA

TIIVISTELMÄ

Käsitettä *vihapuhe* käytetään runsaasti, mutta usein epäjohdonmukaisesti. Artikkelissamme tutkitaan, mistä vihapuhe koostuu ja miten se toimii. Artikkelissa selvitetään kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen sisällönanalyysin avulla MV-lehdessä esiintyvää vihapuhetta. Keskeisiä tutkimuskysymyksiä ovat vihapuheen teemat, sen rakentuminen ja kielelliset ilmaisut. Artikkelissa pohditaan myös, kuka on vihapuheen kohde ja mitä motiiveja ja tavoitteita vihapuheella on. Tutkimusmateriaalista 25 prosenttia sisälsi vihapuhetta. Sen keskeisiä teemoja olivat humanitaarinen maahanmuutto, suvaitsevaisuus ja islam. Vihapuhe kohdistui yhtäältä turvapaikanhakijoihin ja toisaalta heihin suvaitsevaisesti suhtautuviin. Sen tavoitteena on maahanmuuttovastaisen mielialan luominen ja vahvistaminen. Vihapuhetta tuotetaan halventavilla ilmauksilla ja kuvituksella. MV-lehti hyödyntää propagandan perinteisiä keinoja. MV-lehti pyrkii tietoisesti levittämään vihapuhetta.

ASIASANAT: vihapuhe, valemedia, maahanmuuttajat, MV-lehti

ABSTRACT

Qualitative and quantitative content analysis was used to find out how hate speech occurs in MV-lehti. The material was collected during randomly chosen period of time (13.2.–26.2.2017) and included all published material (N = 525). The essential research material consisted of those writings from the larger corpus that contained hate speech (N = 131).

The key topics of the study were the themes of hate speech, its construction and the expressions used to explicate it. The article also focuses to the motives and goals of MV-lehti.

It was found out that one fourth of the data contained hate speech. The key themes were immigration, tolerance and Islam. The hate speech was targeted to refugees and people and organizations tolerant to immigration. Its goal was to create and strengthen negative mood and attitude against the immigration.

Hate speech is created by using pejorative expressions and repetition which is typical for propaganda. According to this study MV-lehti deliberately spreads out hate speech to its readers.

KEY WORDS: hate speech, fake media, immigration, MV-lehti

1. Johdanto

Raportoimme artikkelissa tutkimuksen, jossa analysoimme valemediassa esiintyvää vihapuhetta. Kyseessä on tapaustutkimus, jossa tarkastelimme MV-lehden kirjoituksia nähdäksemme, esiintyykö niissä vihapuhetta. Tämän jälkeen analysoimme löytyneen vihapuheen teemoja, rakentumista, motiiveja ja päämääriä sekä sitä, kehen se kohdistuu. Tutkimuksen tavoitteena oli luoda kuva valemediassa esiintyvän vihapuheen diskursseista, menetelmistä sekä motiiveista. Koska kyseessä on tapaustutkimus, syntyvä kuva ei ole kattava esitys koko vihapuheen kentästä yleisellä tasolla. Analyysimme kertoo kuitenkin siitä, mihin teemoihin Suomen merkittävin ja vaikutusvaltaisin valemedia vihapuheessaan keskittyi.

Kotimaiseen valemediaan kohdistunutta tieteellistä tutkimusta on tehty vähän. Haasio ynnä muut (2017) ovat tutkineet valemedian lähteistöä ja sen luotettavuutta. Kansainvälinen tutkimus on keskittynyt pitkälti valemedian journalistiseen analyysiin (esim. Borden & Tew 2007), sen vaikutuksiin äänestyskäyttäytymiseen (Allcott & Gentzkow 2017) ja kansainvälisiin poliittisiin tapahtumiin (esim. Khaldarova & Pantti 2016). Valemedian ja vihapuheen välistä suhdetta ei tietääksemme ole aiemmin tutkittu tieteellisesti.

Tutkimuksemme kohteena on vastamedia. Vastamedia pyrkii edistämään omaa agendaansa ja vahvistamaan sekä muokkaamaan lukijoidensa yhteiskunnallisia näkemyksiä (vrt. Haasio ym. 2017). Vastamediaa kutsutaan usein valemediaksi, koska se vääristelee tosiasioita ja levittää tietoisesti vääristettyä tietoa oman agendansa tukemiseksi. Vaikka valemedia on viime aikoina ollut voimakkaasti esillä julkisuudessa, ei se ole ilmiönä uusi (esim. Dornan 2017; Uberti 2016). Nykyään internet on mahdollistanut tällaisen mediasisällön nopean leviämisen. Interaktiiviset alustat tukevat valemediaa verkossa ja mahdollistavat myös tavallisten kansalaisten osallistumisen sisällön tuottamiseen ja valemedian välittämän informaation jakamiseen. Näin vääristelty tieto leviää nopeasti.

Tarkastelemme artikkelissamme aineiston keruuhetkellä maamme tunnetuinta ja luetuinta valemediaa, verkossa ilmestynyttä MV-lehteä (aiemmin Mitä Vittua??!! -lehti)¹. Lehti oli perustettu vuonna 2014 (Yle 2016). Julkaisu määritteli itsensä verkkosivullaan seuraavasti: ”100 % kansalaisten asialla. Suomalaisen vapaan journalismin erikoisjulkaisu, jota suvaitsevaisto ei

¹ Tammikuusta 2018 julkaisun nimi on ollut MV-media. Toukokuun puolivälissä 2018 julkaisu sulkeutui. Nykyään verkko-osoitteessa <https://mvlehti.net/> toimii julkaisu nimeltään M-lehti.

tunnusta lukevansa” (MV-lehti 2017). Vanhassa Facebook-profiilissaan MV-lehti totesi olevansa ”Perusteltu, kriittinen ja kantaaottava media niin Suomen kuin muidenkin maiden todellisesta tilasta. Faktaa ei sensuroida”.² MV-lehden linja oli ensisijaisesti maahanmuutto- ja islamvastainen ja sen kritiikki suuntautui erityisesti näihin kahteen asiaan. MV-lehteä on tutkittu aiemmin siellä käydyn pakolaiskeskustelun osalta (Tuomola 2018) ja julkaisun roolia maahanmuuton vastaisena vastamediana tutkaillen (Ylä-Anttila 2017) sekä selvittämällä mihin lähteisiin julkaisun materiaali nojaa ja miten julkaisun vaeuutisia rakennetaan (Haasio ym. 2017).

Maahanmuuton ja siihen välillisesti liittyvän islamilaisuuden katsottiin MV-lehdessä rikkovan suomalaisia perusarvoja ja olevan uhka Suomelle ja suomalaisuudelle. Tämä näkyy useissa julkaisun kirjoituksissa, kuten esimerkiksi ”Suomi Ensin” –nationalistisen liikkeen ihannointina julkaisun perustaja Ilja Janitskinin kirjoituksissa (MV-lehti 15.2.2017b). Tämän havainnon perusteella voidaan verkkosivuston katsoa olleen kansallismielinen. Tätä ajatusta tukee myös osa MV-lehden käyttämistä lähteistä, kuten esimerkiksi Kansallisen Vastarintaliikkeen sivuston hyödyntäminen lähteenä (Haasio ym. 2017). Nähdäksemme MV-lehden kansallismielinen linja on omalta osaltaan luonut pohjaa entistä kärjekkäämmälle nationalististen mielipiteiden ilmaisuille.

MV-lehti oli suomalaisessa kontekstissa vaeimedia *par excellence* (esim. Haasio ym. 2017; Yle 2016/2017). Se sai tiedotusvälineissä ja ennen muuta sosiaalisessa mediassa runsaasti huomiota. Esimerkiksi Facebookissa MV-lehden profiililla oli kesäkuussa 2017 yli 70 000 tykkääjää, mikä kertoo kansalaisten kiinnostuksesta verkkojulkaisua kohtaan. Tutkimusmateriaalimme luetuimmalla kirjoituksella oli materiaalin keräysjaksolla vuoden 2017 helmikuussa 179 418 lukukertaa ja se jaettiin eteenpäin 3 700 kertaa. Keskimäärin materiaalimme kirjoituksia jaettiin 206 kertaa ja yhdellä kirjoituksella oli keskimäärin 11 920 lukukertaa. Lukuja voi suhteuttaa siihen, että Helsingin Sanomien digitaalisella sisällöllä oli alkuvuodesta 2018 noin 230 000 tilaajaa (M&M 2018).

Lehden tunnettavuutta lisäsivät sen perustajaan ja nykyisin jo entiseen julkaisijaan Ilja Janitskiniin liittyvät seikat. Janitskin on ollut viime vuosina usein esillä mediassa esimerkiksi entisten pahoinpitelytuomioiden sekä MV-lehden toimintaan liittyvien rikosepäilyjen takia. Janitskin pakoili pitkään ulkomailla. Hänet saatiin Suomeen keväällä 2018 ja kesäkuussa hän oli käräjäoikeudessa

² Lainaus on peräisin MV-lehden vanhasta Facebook-profiilista, joka suljettiin toukokuussa 2017. Siteerattu slogan on kuitenkin edelleen näkyvissä esimerkiksi sillä tehdyissä google-hauissa. Hakutulosten yhteydessä näkyy [www-osoite](#), joka viittaa MV-lehden vanhaan Facebook-profiiliin. Hakutuloksena annettu linkki ei kuitenkaan enää johda mihinkään.

syytettynä kaikkiaan yhdeksästätoista eri rikoksesta, muun muassa kahdesta kiihottamisesta kansanryhmää vastaan, kolmesta törkeästä kunnianloukkauksesta, viidestä tekijänoikeusrikoksesta ja yhdestä laittomasta uhkauksesta. (esim. HS 2018b ja 2018c; MTV 2016a ja 2016b; Yle 2017.) Lokakuussa 2018 käräjäoikeus tuomitsi Janitskinin MV-lehteen liittyneiden rikosten perusteella kaikkiaan yhden vuoden ja kymmenen kuukauden ehdottomaan vankeusrangaistukseen (esim. Yle 2018). Keväällä 2018 Janitskin oli jo ilmoittanut luopuneensa MV-lehden julkaisemisesta ja katkaisseensa välinsä sitä tukeneisiin ”isänmaallisiin” (HS 2018a). Janitskinille myös muodostui kannattajakunta, johon kuului muun muassa ”maahanmuuttokriittisen” Suomi Ensin -ryhmittymän jäseniä. Heidän tavoitteenaan oli esimerkiksi nostaa Janitskin Suomen Tasavallan presidentiksi vuoden 2018 presidentinvaaleissa. (Homma 2017.)

Artikkeli rakentuu siten, että aluksi tarkastellaan vihapuheen ja valemedian määritelmiä, jotka eivät ole kiistattomia ja yksioikoisia. Esimerkiksi termiä vihapuhe käytetään epätasaisesti ja sekavasti, eikä sille ole olemassa yhtä yleisesti hyväksyttyä määritelmää. Koska artikkeli tutkii vihapuheen ilmentymistä, määrittelimme aluksi sen, miten vihapuheen ymmärrämme ja minkälaista puhetta olemme tutkimusmateriaalitamme etsineet. Tämän jälkeen esittelemme tutkimusmateriaalimme ja sen miten siitä on eroteltu varsinaiseksi tutkimusaineistoksi ne kirjoitukset, jotka sisältävät vihapuhetta. Sitten esittelemme metodin, jolla etsimme vastauksia vihapuheeseen liittyviin tutkimuskysymyksiimme. Analyysissä kysymyksiin vastataan aineistolähtöisesti. Yhteenvedossa kirjoitamme löydöksemme tiiviiseen muotoon.

2. Vihapuheen ja valemedian määritelmät

Verkossa esiintyvistä vihapuheesta on viime aikoina tehty enenevässä määrin tutkimusta (esim. Haasio ym. 2017; Keipi ym. 2017; Pöyhtäri ym. 2013; Saresma 2017a; 2017b; Haasio ym. 2018). Erityisesti populistisiin ja maahanmuuttovastaisiin verkkokeskusteluihin kietoutuvaa vihapuhetta on tutkittu (esim. Lähdesmäki & Saresma 2014; Mäkinen 2016; Ruotsalainen 2017). Lisäksi on tutkittu verkossa esiintyvää vihaista puhetta (esim. Haara 2013; Saresma 2016), jota on kutsuttu myös *kaunapuheeksi* (Saresma 2012). Tutkimuksesta huolimatta ei yksimielistä määritelmää siitä, mitä ja millaista puhetta *vihapuhe* on, ole pystytty luomaan (vrt. Pöyhtäri ym. 2013, 15–16).

Terminä vihapuhe on sekava, liukuvarajainen ja ongelmallinen. Tähän on useita syitä. Ensinnäkin sillä on eri puolilla maailmaa erilainen kulttuurihistoria ja kulttuurillinen konteksti. Esimerkiksi Yhdysvalloissa – joka lienee nykyisen vihapuheesta käydyn keskustelun eräs keskeinen syntypaikka

– vihapuhe kietoutuu maan historialliseen kokemukseen ja perustuslailla taattuun ”puhumisen vapauteen”. Keskeisenä historiallisena kokemuksena on mainittu Yhdysvaltain sisällissota sekä orjuus (Baker 2012, 79). Lisäksi asiaan vaikuttaa Yhdysvaltain historia maahanmuuton kohdemaana. Orjuuden historia tuo ilmiöön muassaan ihonvärin, alistetun aseman, orjiin liitetyn ”epäihmisyyden”, rotuerottelun ja muun segregaatian. Maahanmuuttomaana oleminen puolestaan tuo muassaan sen, että Yhdysvalloissa on aina ollut läsnä eri etnisyyksiä, eri kieliryhmiä ja eri uskontokuntia alkaen kristinuskon eri lahkoista ja tulkinnoista ja jatkuen muihin uskontoihin ja ajatustapoihin. Perustuslaissa taattuun ”puhumisen vapauteen” puolestaan suhtaudutaan niin, että vapautta ei tule rajoittaa. Euroopassa puolestaan nykyinen vihapuhe nähdään toisen maailmansodan, Natsi-Saksan rotupolitiikan ja holokaustin prisman läpi (Baker 2012, 79). Natsien vihapuhe liittyi kansanmurhaan ja itärintaman ”rotusotaan”, jossa miljoonia ihmisiä tapettiin ”rodullisin” perustein. Euroopan kokemus rotupolitiikasta ja kansanmurhasta kuitenkin eroaa yhdysvaltalaisesta kokemuksesta siinä, että Euroopassa rotu-käsitteistöä sovellettiin valkoihoiseen väestöön: juutalaisten tai slaavien erottaminen ”arjalaisista” oli silmämääräisesti mahdotonta. Tuhottavat piti erotella muilla keinoin, esimerkiksi antropologisten mittauksen avulla. Tämän kokemuksen pohjalta Euroopassa katsotaan, että ”puhumisen vapaudella” on oltava joitakin rajoitteita (Barker 2012, 67–68, 79).

Toinen syy käsitteen sekavuuteen on se, että vihapuhetta on tarkasteltu ja määritelty hyvin eri tavoin. Määrittelyjen kirjo ulottuu vihapuheen objektiivisesta määrittelystä aina sen subjektiiviseen määrittelyyn. Objektiivisessä määrittelyssä vihapuheena yleensä pidetään laissa kuvattua määrittelyn mukaista puhetta (esim. Maussen & Grillo 2014, 176). Subjektiivisessä määrittelyssä vihapuheena pidetään sellaista puhetta, josta puheen kohde tuntee loukkaantuvansa tai emotionaalisesti haavoittuvansa (esim. Delgado & Stefancic 2004, vrt. Saresma 2017a, 47). Määrittelyt ovat usein olleet myös sidoksissa siihen tutkimukselliseen näkökulmaan, josta vihapuhetta on tarkasteltu (Maussen & Grillo 2014, 175–177). Esimerkiksi populismin tutkija voi määritellä, että ”Vihapuhe on populistisen retoriikan pidemmälle viety ja kärjistynyt muoto” (Saresma 2017a, 45). Kuitenkin ilmiselvästi on olemassa vihapuhetta, joka ei ole populismia ja populismia, joka ei sisällä vihapuhetta.

Yleisenä vihapuheen määritelmänä voitaneen pitää Parekhin (2012, 40–41; vrt. Gelber 2011, 83–84; Saresma 2017b, 227)) muotoilua, jonka mukaan vihapuhe määrittyy kolmen ominaisuuden kautta: 1) Vihapuhe on suunnattu määriteltyä tai helposti tunnistettavissa olevaa yksilöä tai ryhmää vastaan, 2) Vihapuhe stigmatsoi kohteen joko vihjaamalla (implikoimalla) tai suoraan sanomalla, että kohteella on ominaisuuksia, joita yleisesti pidetään epätoivottuina, 3) Näiden ominaisuuksien takia kohteen

olemassaolo on epätoivottavaa ja kohteeseen voidaan suhtautua vihamielisesti. Kohde ansaitsee tulla tuhotuksi tai karkotetuksi tai ainakin sorretuksi ja työnnettyksi kunnollisen yhteiskunnan marginaaliin.

Tässä tutkimuksessa määrittelemme vihapuheen objektiivisesti nojautuen Suomen rikoslakiin. Sen mukaan voidaan katsoa, että vihapuhe ja rasististen ilmaisujen levittäminen on kriminalisoitu rikoslain luvussa, jossa puhutaan sotarikoksista ja rikoksista ihmisyyttä vastaan nimikkeellä kiihottaminen kansanryhmää vastaan (esim. [Henttonen ym.] 2015, 15; Rask 2012, 265–279). Vuodelta 2011 peräisin olevassa pykälässä ei kuitenkaan esiinny sanaa *vihapuhe*. Itse asiassa Suomen lainsäädännössä ei lainkaan esiinny kyseistä sanaa. Se onkin suora käännöslaina englannin kielen termistä *hate speech*, jota on alun perin käytetty erityisesti Yhdysvalloissa (ks. Walker 1994; [Henttonen ym.] 2015, 15). Termi vihapuhe on Suomessa tulkittava rikoslaisissa mainitun kansanryhmää vastaan kiihottamisen arkikieliseksi nimitykseksi.

Toisaalta arkikielessä vihapuheeksi voidaan kutsua melkein mitä tahansa puhetta: vihaista tai vihan vallassa puhuttua puhetta, loukkaavaksi tarkoitettua puhetta ja lisäksi vielä jotain (kansan)ryhmää vastaan kiihottavaa puhetta (vrt. Pöyhtäri ym. 2013, 73–116; Pöyhtäri 2015, 247–249). Termin löysä käyttö on ongelmallista ja aiheuttaa sekaannusta. Esimerkiksi vähemmistön enemmistöön kohdistamaa loukkaavaa puhetta saatetaan verkkokeskusteluissa kutsua vihapuheeksi. Voidaankin ajatella, että vihapuheenkokemuksen taustalla on puheen kohteen loukatuksi tulemisen tunne, jos vihapuhe halutaan käsittää hyvin laajasti. Käsitteen tarkempi pohdinta on jatkossa suotavaa. Tässä tutkimuksessa ei kuitenkaan painopiste ole käsiteanalyttinen vaan sovellamme jo olemassa olevaa vihapuheen käsitettä artikkelissamme.

Suomen lainsäädäntö lähtee siitä, että vihapuhe kohdistuu (vähemmistö)ryhmään, ei yksityiseen ihmiseen (Rikoslaki 39/1889, 11 luku, 10 §; vrt. [Henttonen ym.] 2015, 50–52; Illman 2005). Tällainen vihapuheen määritelmä ei nähdäksemme ole riittävä, sillä vihapuhe voi kohdistua myös yksityiseen ihmiseen. Yksityiseen ihmiseen kohdistuessaan vihapuhe ei välttämättä tukeudu niihin seikkoihin, joita rikoslaisissa vihapuheen tunnusmerkistönä erityisesti mainitaan: rotu, ihonväri, syntyperä, kansallinen tai etninen alkuperä, uskonto tai vakaumus, seksuaalinen suuntautuminen tai vammaisuus. Nähdäksemme vihapuhe vaatii nämä lähtökohdat huomioon ottavaa määritelmää.

Tässä tutkimuksessa ymmärrämme vihapuheen olevan

1. Suomen lainsäädännön lähtökohdista vähemmistöryhmiä leimaavaa ja halventavaa puhetta, joka saattaa yllyttää väkivaltaan näitä ryhmiä kohtaan.
2. Yksityisiin henkilöihin kohdistuvaa leimaavaa tai halventavaa puhetta, joka johtuu yksityisen henkilön todella ilmenneestä tai oletetusta myönteisestä tai neutraalista asenteesta tai toiminnasta jotain vähemmistöryhmää kohtaan tai sen hyväksi.

Kohdassa kaksi tukeudumme Euroopan neuvoston ministerikomitean suositukseen (Euroopan neuvosto 1997). Suositus sisältää ajatuksen, että mitkä tahansa vihaa lietsovat ilmauksen muodot ovat vihapuhetta: vihapuheen kohdetta ei ole määritelty, vaan sen uhriksi voi joutua kuka tahansa taustasta ja viiteryhmästä riippumatta (Weber 2009, 3). Samankaltaiseen tulkintaan on tultu myös tutkimuskirjallisuudessa (esim. Gelber & Stone 2007, xiii; Parekhin 2012, 40–41; Waldorn 2012, 123; Pöyhtäri ym. 2013, 18–19; [Henttonen ym.] 2015, 15; Saresma 2017b, 227).

Vihapuheeseen kuuluvat toisteisuus, julkisuus ja kuulijoiden suostuttelu. Toisteisuus tarkoittaa sitä, että vihapuhuja palaa aiheeseensa ja kohteeseensa aina uudelleen ja uudelleen. Malliesimerkki tästä on juutalaisia vastaan Hitlerin Saksassa harjoitettu vihapuhe (esim. Klemperer 1947). Vihapuhe tapahtuu aina julkisuudessa, esimerkiksi Internetissä: yksityistä vihapuhetta ei ole. Koska puhe on julkista, sillä on myös kuulijoita. Vihapuhujan tarkoitus on vaikuttaa kuulijoihin ja taivuttaa heidät omalle kannalleen. Pyrkimys on saada kuulijat jakamaan vihapuhujan leimaava ja halveksiva asenne vihapuheen kohdetta kohtaan.

Klassinen esimerkki vihapuheesta ja vihapuhujasta on roomalainen senaattori Cato vanhempi. Jo antiikista periytyneen käsityksen mukaan Cato lopetti julkiset puheensa Rooman senaatissa viittaamalla siihen, että Rooman kilpailijaksi noussut Karthagon kaupunkivaltio on lopullisesti tuhottava (esim. Plin. HN 15.20; Plut. Cat. Ma., XXVII). Nykyaikana hänen ’tiedetään’ lopettaneen kaikki puheensa lauseeseen ”Muutoin [sanotun lisäksi] olen sitä mieltä, että Karthago on tuhottava” (ks. Thürlemann 1974).

Haasion ja kumppaneiden (2018) mukaan vihaisessa puheessa on useimmiten kyse sosiaalisten normien vastaisesta puheesta tai puhunnan tavasta, henkilökohtaisista tai solvauksiksi tarkoitetuista ilmaisuista, joita saatetaan vahvistaa suorilla tai verhotuilla uhkauksilla. On myös huomattava, että esimerkiksi ”rasisti” sanan käyttö voi olla vihaista puhetta tai ei, kontekstista riippuen. Sama pätee myös moniin muihin ilmaisuihin asiayhteydestä ja sanojasta riippuen.

Verkossa tapahtuvan vihapuheen yhteydessä voidaan pohtia myös verkkovihan käsitettä. Verkkovihan voidaan katsoa sisältävän sekä vihaisen puheen että vihapuheen. Verkkovihana ymmärretään esimerkiksi rasismi, antisemitismi, uskonnollinen kiihkoilu, homofobia, vammaisiin kohdistuva ahdasmielisyyys, poliittinen viha, huhujen levittäminen, naisviha, väkivaltainen pornografia, terrorismin edistäminen, nettikiusaus, ahdistelu ja vaino, vastapuheen vaientava puhe (kuten häpäiseminen, solvaus ja nimittely) ja ryhmiä leimaava puhe (esim. Levin 2002; Edelstein & Wolf 2013; Brown 2017; Haasio ym. 2018). Tämän artikkelin puitteissa emme kuitenkaan käsittele verkkovihaa, vaan pidättäydymme pelkän vihapuheen tarkasteluun.

Valemedia (fake media) on terminä ongelmallinen, koska sille ei ole olemassa selkeää, yleisesti hyväksyttyä tieteellistä määritelmää. Käsitteenä se on suomen kielessä uudehko: esimerkiksi Kotimaisten kielten keskus lisäsi sanan sanakirjaansa vuonna 2016. Kotimaisten kielten keskuksen mukaan valemedioiden ylläpitäjät ja tukijat käyttävät niistä nimityksiä *vastamedia* ja *vaihtoehtomedia*. Tämänkaltainen jaottelu on peräisin ennen kaikkea yhdysvaltalaisesta keskustelusta. Siellä on perinteisen valtamedian (mainstream media) lisäksi jo ainakin 1960-luvulta alkaen ollut myös vaihtoehtoinen media (alternative media), joka viime aikoina on siirtynyt erityisesti digitaaliseen maailmaan. (Haasio ym. 2017, 102.)

Valtamedian tunnusmerkkeinä pidetään sitä, että usein kyseessä ovat suuret, jopa globaalit media-alan yritykset tai yritysruppäät, jotka operoivat sekä perinteisessä printtimediassa että sähköisessä mediassa. Ne saavuttavat huomattavan suuren yleisön ja lisäksi ne sekä heijastavat että muovaavat vallitsevaa ajatteluilmapiiriä. Median omistuksen keskittyminen harvoille suuryrityksille on tuonut mukanaan myös epäilyn siitä, että median näkökulmat ovat yksipuolistuneet. (Haasio ym. 2017, 102.)

Vaihtoehtoisen median nähdään eroavan valtamediasta ennen kaikkea sisältönsä, tuotantotapansa ja jakelunsa puolesta (esim. Downing ym. 2001, v–xii; Atton 2002, 7–31; Fuchs 2010, 176–178). Näin ollen vaihtoehtoiseksi mediaksi määritetty hyvin laaja kirjo erilaisia ajatusmaailmoja ja ideologioita edustavia medioita (vrt. esim. Coyer ym. 2011). Myös monet valemediat ovat pyrkineet väittämään itseään vaihtoehtomediaksi. Näiden vaihtoehtoista oikeistoa (alternative right eli alt-right) lähellä olevien valemedioiden pirtaan sopisi tässäkin olla “alternative”. (Herrman 2017.) Tämä asemointi ei tunnu uskottavalta, sillä vaihtoehtomedialla on pitkät ja laajat yhteydet nimenomaan vasemmistolaiseen tai kriittiseen ajattelutapaan (esim. Sandoval & Fuchs 2010; Fuchs 2010; Coyer ym. 2011). Valemedia kertoo tarkoituksellisesti ja tietoisesti valheiksi tietämiään

asioita ”uutisina”, eli levittää disinformaatiota (esim. Haasio ym. 2017). Toimintatapojensa vuoksi valemedia näyttää ennemminkin liittyvän propagandan toimintatraditioon (vrt. esim. Cole 1998; Jowett & O’Donnell 2015), kuin vaihtoehtomedian toimintaperinteeseen.

Valemedian tyypilliseksi piirteeksi on nähty tietoinen manipulointi, jossa mediasisältöä tai sen kontekstia muutetaan tarkoituksellisesti, jotta mielipiteeseen voitaisiin vaikuttaa (Rashed ym. 2012). Valemedia siis julkaisee valeuutisia (Haasio ym. 2017, 102–104). Valeuutinen voidaan määritellä sellaiseksi uutisartikkeliksi, joka on tarkoituksella ja todistettavasti epätosi ja voi johtaa lukijaansa harhaan (Allcott & Gentzkow 2017, 213–214; ks. myös Haasio ym. 2017, 103; Yle 2016/2017).

Valtamedia on sitoutunut Julkisen sanan neuvoston ohjeisiin ja pyrkii toimimaan eettisesti. Valemedia sen sijaan ei noudata näitä ohjeistuksia. Se kuitenkin syyttää valtamediaa totuuden vääristelystä ja kutsuu sitä valemediaksi. Esimerkiksi MV-lehti pitää Yleisradiota, Helsingin Sanomia ja muita valtamedian edustajia ”valhemedioina”³. (Haasio ym. 2017, 102–104.)

3. Tutkimusmateriaali ja tutkimusaineisto sekä tutkimusongelma ja menetelmät

Analysoimme tutkimuksessa, esiintyykö MV-lehdessä vihapuhetta ja jos esiintyy, niin millaista. Selvitimme asiaa keräämämme tutkimusmateriaalin avulla. Tutkimusmateriaali on kerätty niin, että sattumanvaraisesti valitulla kahden viikon aikajaksolla (13. helmikuuta–26. helmikuuta 2017) kaikki MV-lehdessä julkaistut verkkokirjoitukset otettiin talteen. Tutkimusmateriaalin laajuus on 525 kirjoitusta. Etsiessämme tästä tutkimusmateriaalista mahdollista vihapuhetta, nojautuimme edellisessä luvussa esittämäämme kaksikohtaiseen vihapuheen määritelmään. Etsimme siis sellaista puhetta, joka leimaa ja halventaa vähemmistöryhmiä ja saattaa yllyttää väkivaltaan näitä ryhmiä kohtaan. Toisaalta etsimme vihapuheen laajemman määritelmän mukaisesti myös yksityisiin henkilöihin kohdistuvaa leimaavaa tai halventavaa puhetta, joka johtuu yksityisen henkilön todella ilmenneestä tai vain oletetusta myönteisestä tai neutraalista asenteesta tai toiminnasta jotain vähemmistöryhmää kohtaan tai sen hyväksi. Lisäksi huomioimme havaitun puhunnan

³ Erityisesti MV-lehden julkaisijan Ilja Janitskinin kirjoituksissaan käyttämä termi ”valhemedia” näyttää olevan käänteinen rinnakkaismuoto termille ”valemedia”. Kun ”valtamedia” kutsuu MV-lehteä – ja muita sen kaltaisia julkaisuja – ”valemedioiksi”, kutsuu MV-lehti puolestaan ”valtamediaa” ”valhemediaksi”. Muuttamalla hieman kirjoitusmuoto (vale => valhe) nostetaan valehtelun aspektia voimakkaammin esiin ja tavoitellaan parempaa retorista vaikuttavuutta.

toisteisuuden: retoriikan jatkuvuutta pidämme vihapuheeseen välttämättömästi liittyvänä ominaisuutena. Näillä kriteereillä tutkimusmateriaalista erottui varsinainen tutkimusaineisto, joka koostuu vihapuhetta sisältäneestä 131 kirjoituksesta. Nähdäksemme tutkimusajanjaksolta kerätty materiaali on edustava otos MV-lehden sisällöstä. Olemme verranneet sitä aiempaan kirjoitteluun ja tutkimusajanjaksoa seuranneeseen kirjoitteluun havainnoimalla vuonna 2017 julkaistuja kirjoituksia ja niiden aihepiiriä.

Varsinaista tutkimusaineistoa analysoidessamme keskeiset tutkimuskysymyksemme olivat:

1. Mitkä ovat vihapuheen teemat?
2. Miten vihapuhe rakennetaan ja rakentuu? Millaisia kielellisiä ilmaisuja vihapuheessa käytetään?
3. Millaisia motiiveja ja tavoitteita havaitulla vihapuheella on?
4. Keneen vihapuhe kohdistuu?

Analysoimalla aineistossamme esiintyviä teemoja pyrimme luomaan kokonaiskuvan sekä siitä mitä vihapuhe on että siitä mitkä ilmiöt herättävät vihapuhetta. Analysoimalla vihapuhetta sisältäviä kirjoituksia olemme etsineet vihapuheelle ominaisia yksittäisiä kielellisiä ilmaisuja sekä niitä mekanismeja, joiden avulla vihapuhetta rakennetaan. Sisällönanalyysin avulla olemme pyrkineet havaitsemaan syitä ja perusteluja vihapuheelle ja sen kohteille.

Varsinaisen tutkimusaineiston analyysi nojaa aineistolähtöisyyteen niin sanotun ankkuroidun teorian (engl. *grounded theory*) näkökulmasta (esim. Corbin & Strauss 2015; Glaser & Strauss 1967; Moring 1998). Ankkuroitu teoria soveltuu säännönmukaisuuksien etsimiseen ja ilmiön eri elementtien tunnistamiseen ja kategorisointiin (Tesch 1990). Se soveltuu erityisesti myös sen tyyppisten ilmiöiden tutkimiseen, joista on vain vähän tai ei ollenkaan aiempaa tietoa (Cheniz & Swanson 1986).

Tutkimusaineiston analyysi on toteutettu kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen sisällönanalyysin avulla. Lähestymistapa perustuu hermeneuttiseen tutkimusotteeseen, jossa aineiston läpikäynti ensin kvantitatiivisesti ja sitten useampaan kertaan kvalitatiivisesti, syventää ymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä (vrt. Gadamer 2004; Haasio 2015). Kvalitatiivinen sisällönanalyysi voi perustua joko teoriaperusteisiin luokkiin, puhtaaseen aineistolähtöisyyteen tai aineiston luokitusrunon muodostamiseen niiden vuoropuheluna (Seitamaa-Hakkarainen 2000). Tässä tutkimuksessa luokitusrunko on tehty puhtaasti aineistolähtöisesti.

Tutkimusaineisto on analysoitu ankkuroidun teorian tavanomaisten analyysityökalujen eli avoimen, aksiaalisen ja lopuksi selektiivisen koodauksen avulla (vrt. Hirsjärvi & Hurme 2004). Avoimen koodauksen avulla aineistosta löydettiin keskeiset vihapuhetta edustavat narraatiot ja aineistoa läpikäytäessä niistä saatiin yleiskuva. Aksiaalinen koodaus taas mahdollisti aineistosta löytyneiden erityispiirteiden, kuten kielellisten ilmaisujen ja yksittäisten vihapuheeseen liittyvien termien tarkemman analyysin. Kyse onkin yksittäisen analyysin kohteeksi otetun luokan, tässä tapauksessa vihapuhetta edustavien ilmaisujen, tarkasta analyysistä. Selektiivisen koodauksen avulla pystyttiin löytämään aineiston keskeinen ydinkategoria ja sen eri ulottuvuudet (vrt. Hirsjärvi & Hurme 2004). Aineisto on käyty läpi useaan kertaan ja luokiteltu aineistoperusteisen teorian koodausperiaatteiden mukaisesti sisällönanalyysiä hyödyntäen.

Turunen (1987) vertaa hermeneuttisen kehän tulkintaprosessia spiraaliin, joka tarkentuu kohti oikeaa käsitystä. Edellä kuvattu vaiheittainen koodaus on hermeneuttisen spiraalin mukaista toimintaa, jossa ymmärrys ilmiöstä kasvaa koodauksen eri vaiheiden myötä. Tutkimus pyrkii hermeneuttisen menetelmän avulla löytämään paitsi niitä sisältöjä ja muotoja, joita vihapuhe saa, myös niitä motiiveja, jotka aiheuttavat vihapuhetta.

MV-lehti on avoin verkkojulkaisu, eikä sen lukeminen edellytä rekisteröitymistä. Verkon palvelut, joihin ei tarvitse rekisteröityä, ovat luonteeltaan julkisia ja siksi niitä voidaan käyttää tutkimusmateriaalina ilman erillistä lupaa (vrt. Kozinets 2010, 56; Turtiainen & Östman 2009; Whiteman 2012, 58).

4. Analyysi

4.1 Vihapuheen teemat

Tutkimusmateriaalin 525 kirjoituksesta määritelmämme mukaista vihapuhetta havaittiin 131 kirjoituksessa (25 %). Kolme neljäsosaa materiaalista ei sisältänyt määritelmämme mukaan vihapuheeksi luokiteltavaa kielenkäyttöä. Näissä kirjoituksissa käsiteltiin esimerkiksi rikoksia, historiaa ja Suomi Ensin -liikkeen toimintaa. Monet rikoksia käsittelevät kirjoitukset olivat poliisin tiedotteita, joihin liitettiin korkeintaan jokin kuvituskuva tai lyhyt kommentti. Materiaalissa oli myös useita vakavia rikoksia käsitteleviä kirjoituksia. Lisäksi julkaistiin säännöllisesti ulkomaalaisia videoita aseista ja niiden historiasta sekä Ylen Elävän arkiston historiallisiin

videoihin johtavia linkkejä. Vaikka tässä materiaalissa ei varsinaista vihapuhetta esiintynyt, olivat useat kirjoitukset provokatiivisia ja voimakkaasti kantaaottavia noudattaen MV-lehden valitsemaa maahanmuuttoa vastustavaa linjaa.

Vihapuhetta sisältänyttä 131 kirjoitusta analysoitaessa aineisto jäsenyi kymmeneen vihapuheen aihepiiriin (Taulukko 1). Tyypillisesti kirjoitukset sisälsivät vain yhtä vihapuheen aihepiiriä kerrallaan (104 kirjoitusta). Kuitenkin 26 kirjoituksessa käsiteltiin yhtä aikaa kahta aihepiiriä, ja yksi kirjoitus käsitteli kaikkiaan kolmea aihepiiriä. Kun kahta teemaa yhdisteltiin samassa kirjoituksessa, suosituimmat yhdistelmät olivat 1) etnisyys ja suvaitsevaisuus, 2) uskonnollinen vakaumus tai uskonto ja maahanmuutto ilmiönä, 3) uskonnollinen vakaumus tai uskonto ja suvaitsevaisuus sekä 4) maahanmuutto ilmiönä ja viranomaiset. Jokainen yhdistelmä esiintyi kolmessa eri kirjoituksessa.

Kolme suosituinta vihapuheen aihepiiriä – etnisyys, maahanmuutto yleisenä ilmiönä ja suvaitsevaisuus – liittyivät suoraan maahanmuuttoon. Nämä aihepiirit muodostivat yhteensä lähes kolme neljäsosaa (62,6 %) kaikesta vihapuhunnan aihepiirien esiintymisistä (Taulukko 1). Tämä osoittaa selkeästi sen, kuinka voimakkaasti MV-lehti pyrkii omalla toiminnallaan vastustamaan maahanmuuttoa. Lisäksi myös muihin aihepiireihin luokitelluissa kirjoituksissa vihapuhe saattoi kietoutua maahanmuuttoon. Esimerkiksi uskontoon kohdistuvassa vihapuheessa kohteena saattoi olla joko maahanmuuttajien uskonto (islam) tai esimerkiksi kirkon tai sen yksittäisten työntekijöiden toiminta maahanmuuttajien hyväksi. Mediaan kohdistunut vihapuhe liittyi pääsääntöisesti median julkaisemiin maahanmuuttomyönteisiin uutisiin. Seksuaaliseen käytökseen liittyvä vihapuhe käsitteli kaikissa tapauksissa kantasuomalaisten ja maahanmuuttajien välisiä oletettuja seksisuhteita. Näin ollen maahanmuutto hallitsi aineistossa esiintyvää vihapuhetta vieläkin suuremmalla osuudella, kuin taulukosta 1 voidaan todeta.

Taulukko 1. Aineistossa esiintynyt vihapuhe aihepiireittäin.

Aihepiiri	Pääteema	N	%
Etnisyys	Maahanmuutto	46	29,1
Maahanmuutto yleisenä ilmiönä	Maahanmuutto	31	19,6
Suvaitsevaisuus	Maahanmuutto	22	13,9
Uskonnolliseen vakaumukseen tai uskontoon kohdistuva	Ideologia tai vakaumus	17	10,8
Viranomaisiin liittyvä vihapuhe	Viranomaiset & media	14	8,9
Mediaan liittyvä vihapuhe	Viranomaiset & media	10	6,3

Seksuaalinen suuntautuminen	Seksuaalisuus	8	5,1
Seksuaalinen käytös	Seksuaalisuus	4	2,5
Misogynia, feminismi	Vääränlainen naiseus	3	1,9
Poliittiseen ideologiaan liittyvä mielipide	Ideologia tai vakaumus	3	1,9
Yhteensä		158	100,0

HUOM! Taulukossa N = 158 eli enemmän, kuin vihapuhetta sisältäneiden kirjoitusten määrä (131). Tämän taulukon N (158) on kirjoituksissa käsiteltyjen teemojen yhteenlaskettu käsittelymäärä. Määrä on suurempi, kuin kirjoitusten lukumäärä, koska joissakin kirjoituksissa käsiteltiin useampaa teemaa.

Vaikka vihapuheen teemat jäsenyivät kymmeneen kategoriaan, tiivistyvät ne itse asiassa viiteen pääteemaan (Taulukko 1). Nämä pääteemat ovat: maahanmuutto (etnisyys, suvaitsevaisuus, maahanmuutto), viranomaiset ja media (sisältää myös kirkon viranomaisorganisaationa), väränlainen naiseus (misogynia ja feminismi), seksuaalisuus sekä poliittinen tai uskonnollinen ideologia tai vakaumus. Näissä pääteemoissa on kosketuspintoja toistensa kanssa. Esimerkiksi naisten seksuaalisuuteen liittyvä vihapuhe ilmentää omalta osaltaan myös väränlaista naiseutta – kategorioiden pitäminen toisistaan täysin erillään ei ole mahdollista. Aineiston keskeiseksi ydinkategoriaksi nousi maahanmuuttoon liittyvä vihapuhe. Muut kategoriat, kuten seksi ja uskonto, liittyivät aina voidessaan ydinkategoriaan.

4.2 Vihapuhe sanoissa ja kuvissa

Vihapuhetta voidaan tarkastella yhtäältä yksittäisten ilmausten ja toisaalta kirjoituksen sisällön kautta. Monissa tapauksissa MV-lehden kirjoituksissa yhdistetään faktaa ja oletuksia, joiden avulla luodaan mielikuva, joka tukee maahanmuuttoa vastustavia mielipiteitä. Tätä tehdään myös liittämällä sinänsä neutraalisti kirjoitettuun tekstiin asiayhteyteen liittymätön kuva, joka saa lukijan olettamaan, että esimerkiksi rikokseen tai onnettomuuteen syyllinen on ulkomaalaistaustainen. (Haasio ym. 2017.)

MV-lehden kirjoituksissa käytetään omanlaista termistöään. Asioille on annettu ja niistä käytetään yleiskielestä eroavia nimiä. Sanat eivät ole neutraaleja, vaan niillä säännönmukaisesti tähdätään provokatiivisuuteen ja loukkaavuuteen. Ne myös yhdistävät samoin ajattelevien joukkoa. Oman termistön ja puhunnan luominen on propagandistinen vakiotaktiikka. Tavoitteena on hallita puheavaruutta määrittelemällä käsitteet ja ottamalla omat termit käyttöön. Toinen tavoite on saada käytetyt omat termit ja niiden kantama ajattelu osaksi kielenkäytön ja keskustelun valtavirtaa. Oma

sanasto myös yhdistää samoin ajattelevien joukkoa. (Keskinen 2012a; Keskinen 2012b, erit. 292; Koivulaakso ym. 2012, 59–61, 115; Saresma 2017a, 44–45.) MV-lehden tapauksessa tämä tarkoittaa maahanmuuttovastaisuutta ja turvapaikanhakijoiden sekä koko humanitaarisen maahanmuuton halveksuntaa.

MV-lehti käyttää tekstissään alatyylisiä ja halventavia ilmauksia ja kuvauksia ja liittää ne maahanmuuttoon. Myös kuvituksen avulla tuetaan kirjoituksissa olevaa halventavaa sanomaa. Lehden ”Päivän kuva” –palstalla julkaistiin kuva, jossa on hyvin nuukkaan sairaanhoitajan asuun pukeutunut nainen ja teksti ”Olemme löytäneet oman tapamme auttaa sinua pääsemään kotipesään. Palvelemme sinua 24/7 SPR:n VOKeissa. P.S. Myös vakava suhde mahdollinen!”. Kuva oli otsikoitu: ”Päivän kuva: SPR:n horo”. (MV-lehti 26.2.2017b.) Tällaisella materiaalilla pyritään kohteen halventamiseen. Tässä kohteena ovat sekä Suomen Punainen Risti organisaationa että sen yksittäiset naispuoliset työntekijät. Kuva pyrkii kyseenalaistamaan SPR:n avustustoiminnan ja luomaan mielikuvan järjestön naistyöntekijöistä seksinnälkäisinä naisina, joiden keskeinen motiivi avustustyölle on seksisuhteiden solmiminen turvapaikanhakijoiden kanssa. Seksuaaliseen toimintaan viittaa myös ilmaus ”kotipesä”, sillä sanalla ”pesä” on naisen sukupuolielimeen viittaava sivumerkitys.

Aineistossa esiintyviä, provokatiivisuuteen ja loukkaavuuteen tähtääviä termejä ovat esimerkiksi seuraavat: 1) suvakki, eli suvaitsevainen vajakki (vajaaälyinen), 2) matu, eli maahantunkeutuja, 3) suvakkihuora eli maahanmuuttoon suvaitsevasti suhtautuva nainen, 4) anarko, eli anarkisti, 5) anarkomarko, eli miespuolinen anarkisti, 6) matupatja, eli maahanmuuttajien kanssa mahdollisesti seksiä harrastava nainen, 7) anarkistisuvakki, eli äärisuvaitsevainen henkilö.

MV-lehti käyttää säännönmukaisesti turvapaikanhakijoista sanaa ”maahantunkeutuja”, lyhyemmin ”matu”. Itse asiassa lehti väittää lanseeranneensa kyseisen sanan. Lehden mukaan sillä pyritään välttämään rinnastus ”laillisiin maahanmuuttajiin”, joita ovat ”työluvalla maahan muuttavat, EU -kansalaiset, avioliiton kautta maahan muuttavat ja todelliset hädänalaiset pakolaiset”. Sana ”kuva laittomasti maahamme tunkevia ihmisiä”, kuten ”elintasopakolaisia”, ”rikollisia” ja ”terroristeja” (MV-lehti 25.9.2015). Näin ollen termi – ainakin MV-lehdessä käytettynä – on peräisin syksyltä 2015 ja liittyy kiinteästi sen aikaiseen tilanteeseen, jossa Suomeen saapuneiden turvapaikanhakijoiden määrä nousi nopeasti moninkertaiseksi edellisiin vuosiin verrattuna.

Sekä ”matu” että maahanmuuttomyönteisistä kantasuomalaisista käytetty sana ”suvakki” sisältävät MV-lehden kielenkäytössä selkeän negatiivisen arvolatauksen. ”Suvakkihuora” ja ”matupatja” puolestaan sisältävät oletuksen puheena olevan henkilön vapaamielisestä seksuaalisesta käyttäytymisestä. Eräissä aineiston kirjoituksissa käsiteltiin suorasukaisesti nimeltä mainiten suomalaisnaisten seksuaalista käytöstä halventavia ilmauksia käyttäen (esim. MV-lehti 18.2.2017b).

Aineistossa esiintyy myös rasistisia ilmauksia kuten ”neekeri” ja ”mutiainen”. Kun näitä ilmaisuja käytetään, ne esiintyvät usein muista lähteistä otetuiksi ilmoitetuissa suorissa lainauksissa (esim. MV-lehti 15.2.2017c). Jää tässä selvittämättä, onko kyseessä todella lainaus vai ainoastaan sitaattiksi naamioitu MV-lehden oma teksti. Tämän kaltaisen rasistisen puheen julkaiseminen lainauksena vapauttaa julkaisukanavan mahdollisista seurauksista.

Etnisyyteen liittyvässä vihapuheessa maahantulijat yritetään ryhmänä kytkeä väkivaltaisuuteen ja rikollisuuteen esimerkiksi liittämällä kirjoituksiin kuvia aseellisista tummaihoisista (esim. MV-lehti 13.2.2017b; 21.2.2017b; 23.2.2017b) tai kutsumalla tekstissä ihmistä perusteettomasti ”rikolliseksi somaliksi” (MV-lehti 23.2.2017d). Suomessa oleskelevia käännytyspäättöksen saaneita turvapaikanhakijoita kutsutaan säännönmukaisesti ”laittomiksi maahantunkeutujiksi” tai ”laittomiksi” (esim. MV-lehti 17.2.2017; 20.2.2017a). Eri tavoin annetaan ymmärtää, että poliisi olisi tällaisen kuvitellun rikollisen ja vaarallisen aineksen ystävä. Esimerkiksi valokuvaa, jossa suomalainen ’elovenanvaalea’ naispoliisi tanssii afroamerikkalaisilta katujengiläisiltä näyttävien nuorten miesten kanssa kierrätettiin kahteen kertaan. Toisella kerralla mielikuvaa jengiläisistä ja poliisin suopeasta asenteesta korostettiin käyttämällä kuvatekstissä poliisista nimitystä ”gangstapoliisitar”.⁴ (MV-lehti 15.2.2017b; 21.2.2017c.) Sana ”gangsta” viittaa katujengiläiseen (Merriam-Webster 2017). Tavoite on luoda mielikuva rikollisesta ja vaarallisesta aineksesta, jolta poliisi ei kantäväestöön kuuluvaa lukijaa halua suojella.

Usein vihapuheen metodiin kuuluu myös ihmisten ammatillisen osaamisen leimaaminen epäilyttäväksi, arveluttavaksi tai muutoin epäpäteväksi. Näin tehdään esimerkiksi Helsingin piispan Irja Askolan kohdalla. Piispa Askolaa nimitetään johdonmukaisesti ”neiti Irja Askolaksi” ja todetaan, että ”teologisiin kysymyksiin Irja Askola ei voi vastata, koska hän ei osaa teologiaa” (MV-lehti 13.2.2017a). Juttuja omalla nimellään MV-lehteen kirjoittanut teologian tohtori perustaa

⁴ MV-lehdessä julkaistuun kuvamateriaaliin pitää suhtautua varauksella: lehti julkaisee manipuloituja (väärrennettyjä) valokuvia kertomatta, että niitä on manipuloitu (Haasio ym. 2017, 114). Valokuva tanssivasta naispoliisista voi myös olla manipuloitu.

väitteensä siihen, että piispa Askola ”on koulutukseltaan vain teologian maisteri” (MV-lehti 13.2.2017c). Sukupuoleen liittyvää ammatillista väheksymistä osoittavat myös sellaiset aineistossa olevat ilmaukset kuin ”toimittelijatar”, ”piispatar”, ”pastoritar” ja ”poliisitar” (esim. MV-lehti 14.2.2017a; 16.2.2017; 20.2.2017c; 21.2.2017c; 23.2.2017a). Tämän kaltaisia ilmauksia voidaan pitää myös misogynian ilmentyminä, sillä ne feminisoivat ammattinimekkeitä kielessä, jossa nämä ammatit voidaan nimetä myös feminisoimatta (toimittaja, piispa, pastori, poliisi). Feminisoinnin nimenomainen tarkoitus on osoittaa henkilön vajavaista ammattitaitoa, pätevyyttä ja kyvykkyyttä (vrt. esim. Holland 2006; Manne 2018).

Vihapuheelle on ominaista, että ammatillisen osaamisen ohella ihmisten elämäntapaa – todellista tai luuloteltua – tuodaan esiin tavalla, jolla on tarkoitus loukata, leimata tai horjuttaa kohteen yleistä yhteiskunnallista luotettavuutta. Esimerkiksi Finlaysonin omistaja ja toimitusjohtaja sai epiteetikseen ”homoseksualistinen toimitusjohtaja” ja ”homolakanamies”⁵ (MV-lehti 18.2.2017a; 21.2.2017a). Piispa Irja Askola leimattiin suoraan alkoholistiksi (MV-lehti 13.2.2017a; 19.2.2017e) kuten myös eräs MV-lehden mielestä ikävästi ja väärin kirjoittanut toimittaja (MV-lehti 14.2.2017a) sekä sisäministeri Paula Risikko, jonka sanottiin olevan ”juoppo” ja ”alkoholiongelmainen” (MV-lehti 19.2.2017a; 20.2.2017b).

Heteronormatiivisessa yhteiskunnassa seksuaalista suuntautumista voidaan hyödyntää vihapuheen välineenä. Seksuaalinen suuntautuminen tuotiin MV-lehdessä esiin silloinkin, kun sillä ei ollut mitään tekemistä käsitellyn asian kanssa (MV-lehti 23.2.2017c; 24.2.2017). Toisaalta on selvää, että kyseisissä kirjoitteluisissa haluttiin seksuaalisen suuntautumisen esiin tuomisella luoda pelottavia mielikuvia. Esimerkiksi eläinräökkäystuomioon liittyneessä kirjoittelussa käytettiin vahvoja mielikuvia nostattava sanaa ”eläinräökkäjälesbot”.

4.3 Vihapuheen rakentaminen ja rakentuminen

MV-lehden tyyliin kuuluu asioiden äärimmäinen henkilökohtaistaminen: asioiden esittely ja käsittely ihmisten nimiä ja kuvia käyttäen. Valitun linjan toisessa päässä on tapa julkaista rikoksesta epäiltyjen, oikeudessa tuomittujen sekä myös uhrien nimet ja kuvat, jotka usein ovat peräisin sosiaalisesta mediasta (esim. Facebook, Instagram). Tätä perustellaan avoimuudella ja

⁵ Viittaus Finlaysonin lanseeraamaan Tom of Finland -lakanamallistoon.

rehellisyydellä. Toimitaan toisin kuin valta- eli ”valedia”, joka ei yleensä julkaise nimiä ja kuvia tämänkaltaisissa jutuissa ja MV-lehden mukaan siis pimittää tietoa ja siten valehtelee.

Henkilökohtaistamista käytetään myös vihapuheen rakentamiseen. Tällöin yhden ihmisen osoitetaan käyttäytyvän tietyllä tavalla. Rodullistamiseen ja etnisyyteen usein liittyvän essentialistisen ajattelun mukaan kaikki ryhmään kuuluvat toimivat välttämättä samoin (esim. Verkuyten 2003). Seuraavat kaksi esimerkkiä havainnollistavat henkilökohtaistamisen roolia MV-lehdessä esiintyvän vihapuheen rakentamisessa.

MV-lehti julkaisi kirjoituksessaan kuvan, jossa tyttölapsi seisoo kahden ulkonäöltään suomalaisen väestön valtaulkonäöstä erottuvan miehen kanssa. Kuvassa lapsen kasvot oli häivytetty ja kuvateksti kuului: ”Suvakkinaiset tuovat pikkulapsia matumiesten sormeiltavaksi matuleirille! Tytön ilme on alkuperäisessä kuvassa pelokas”⁶. (MV-lehti 19.2.2017a.) Muutamaa tuntia myöhemmin MV-lehdessä julkaistiin verkkokirjoitus, jossa riepotellaan erään nimeltä mainitun naisen toimintaa tämän käytyä lapsensa kanssa Oikeus elää -mielenosoitusleirissä ja tehtyä käynnistä julkisen Facebook-päivityksen. MV-lehden kirjoituksessa naisen toiminta höystetään viittauksin pedofiliaan, tarttuviin sairauksiin ja perversioihin, millä perusteella hänestä kehoitetaan tehtäväksi lastensuojeluilmoitus. Lisäksi kirjoitus nostaa vihapuheelle tyypilliseen tapaan esiin kysymyksen naisen seksuaalimoraalista (MV-lehti 19.2.2017d).

Kirjoituksen sävy on äärimmäisen panetteleva, mustamaalaava, vihjaileva sekä pahansuopa. Tässä tapauksessa vihapuhe kohdistuu niin yksittäiseen kantasuomalaiseen naiseen, hänen väitettyyn seksuaalisesti arveluttavaan käytökseensä, maahanmuuttajien seksuaalikäyttäytymiseen kuin islaminuskoon. Seksuaalisuus ja uskonto ovat keskeisiä teemoja, joilla MV-lehdessä panetellaan ja mustamaalataan yksittäisiä henkilöitä.

Toisessa esimerkissä MV-lehti käytti suhteettomasti työtä ja tilaa sen perustelemiseen, että eräs Yleisradion jutussa esiintynyt turvapaikanhakija olisi valehdellut toimittajalle. MV-lehti kertoo selvittäneensä, että kyseinen mies on ollut paitsiuskoton vaimolleen myös valehdellut useista muista asioista, kuten kaupungista, josta hän Suomeen saapui: ”Hän kyllä asui Bagdadissa vuoteen 2013 asti, mutta sen jälkeen hän on asunut Sulaimaniyyassa! Asiasta oli aukottomat todisteet internetissä eileniltaan asti, kunnes hän itse poisti tietonsa sivulta” (MV-lehti 15.2.2017a). Näyttää

⁶ MV-lehden julkaisemassa kuvassa lapsen kasvot on häivytetty, joten niillä ollutta ilmetäkään ei voi nähdä.

täysin ylimitoitetulta suunnata resursseja sen selvittämiseen sosiaalisessa mediassa julkaistujen kuvien avulla, pitääkö jonkun henkilön ilmoitettu kotikaupunki paikkansa. Tarkoituksena on osoittaa turvapaikanhakijan valehdelleen. Tästä voidaan essentialismin avulla johtaa ajatus, että kaikki turvapaikanhakijat ovat ”patologisia valehtelijoita”, kuten nyt MV-lehden mukaan valheesta kiinni saatu Osama on (MV-lehti 15.2.2017a).

Toisto on klassisen retoriikan ja myös propagandan tunnettu tehokeino (esim. Arist., Rh. Al., erit. 1433b.30–1434b.10; Corbett & Connors 1999; Doob 1950/1995; 1966, 61–89). Myös MV-lehti hyödyntää toistoa, kun se rakentaa vihapuhettaan. Esimerkiksi erästä poliisimiestä vastaan hyökättiin vihapuheen keinoin toistamalla samaa asiaa muutaman tunnin välein tulevilla uusilla aiheeseen liittyvillä postauksilla (MV-lehti 19.2.2017b; 19.2.2017c; 19.2.2017f.). Samaa rummuttavan toiston logiikkaa seuraten keskitytään kirjoituksissa lähes yksinomaan turvapaikanhakijoihin. Maailma tuntuu pyörivän pelkästään heidän tekemistensä ympärillä. Toisto on keskeisimpiä MV-lehden käyttämiä propagandasta tuttuja keinoja. Jopa samoja kuvia toistetaan eri kirjoitusten yhteydessä, ja samasta aiheesta saatetaan laatia useampi, lähes identtinen kirjoitus.

4.4 Keneen vihapuhe kohdistuu ja vihapuheen motiivit

MV-lehden vihapuheen ensisijaisia kohteita ovat yhtäältä turvapaikanhakijat ja toisaalta heidän maahanmuuttoonsa suvaitsevasti tai neutraalisti suhtautuvat, kuten ”suvakit”, SPR, kirkko ja poliisi. Myös eräitä tiedotusvälineitä vastaan hyökätään voimakkaasti – esimerkiksi Helsingin Sanomia kutsutaan ”valhemediaksi”. Lisäksi esiintyy vihapuheeksi luokiteltavaa kirjoittelua esimerkiksi islamista, jota kutsutaan muun muassa ”pedofiliauskonnoksi” (MV-lehti 19.2.2017d). Vihapuhe kohdentuu usein myös yksittäiseen henkilöön. Tällöin viimekätinen puheen kohde on kuitenkin se ryhmä, jota henkilö edustaa. Yksityinen ihminen on vain väline, ja joutuminen MV-lehden vihapuheen kohteeksi ja edustamaan jotain ryhmää on lopultakin satunnaista.

Aineistossamme esiintyneen vihapuheen motiivit jäsentyvät viiteen ryhmään.

- 1) ”Oikeiden” ja ”perinteisten” arvojen puolustaminen.
- 2) Humanitaarisen maahanmuuton vastustaminen.
- 3) Viranomaisvastaisuus.
- 4) Valtamedian vastaisuus.
- 5) Henkilökohtainen kauna.

”Oikeita” arvoja ja elämäntapaa uhkaavat erityisesti ”väärät” elämänkatsomukset ja poliittiset arvot. Tällaisina näyttäytyvät esimerkiksi feminismi, vasemmistolaisuus, vihreän liikkeen ajamat arvot ja vähemmistöjen oikeudet. Tulkinta uusien elämänkatsomusten ja arvojen ei-toivotusta esiinmarssista kanavoituu vihapuheena.

Vuonna 2015 tapahtunut turvapaikanhakijoiden joukkomittainen saapuminen Suomeen on tuottanut humanitaarisen maahanmuuton vastustusta. MV-lehdessä tämä ilmenee narratiivina, jossa humanitaariset maahanmuuttajat (”maahantunkeutajat”, ”matut”) esitetään vihollisina ja heidän vastustuksensa yhteisenä ”isänmaallisena” ponnistuksena. Suvaitsevaisuus nähdään ”epäisänmaallisuutena”, ja ”suvakit” esitetään maanpettureina. Myös Suomen historiaan ja veteraanien perintöön vedotaan ”haittamaahanmuuttoa” vastustettaessa. (esim. MV-lehti 14.2.2017c; 22.2.2017)

Joulukuussa 2017 Suomen Sotaveteraaniliitto muistutti itsenäisyyspäivänä Twitterissä, että viime sodissa Suomea puolustivat kaikki maan kansalaiset etnisestä taustasta riippumatta (HS 2017). MV-lehti osallistui asiasta syntyneeseen kirjoitteluun todeten: ”Kuten olemme useina vuosina itsenäisyyspäivien tienoilla kirjoittaneet, olivat itsenäisen Suomen tärkeimmät rakentajat ja turvaajat lähes aina radikaaleja kansallismielisiä, joiden tavoitteena oli kulttuuriltaan ja vereltään yhdenmukainen kansakunta” (MV-lehti 14.12.2017.) Näin tiukan narratiivin valossa valtaosa sotaveteraaneistakin alkaa näyttää ”epäisänmaallisilta”.

Viranomaisvastaisuus nojaa perinteiseen suomalaiseen ”herravihaan” (esim. Haavisto & Kiljunen 2009, 35–36, 92). Viimeisten vuosikymmenien aikana poliisi on ollut yksi eniten luottamusta nauttivista viranomaisista (esim. Haavisto & Kiljunen 2009, 35–36; Kansan arvot 2016). Aineistossamme poliisi kuitenkin on vihapuheen kohteena. MV-lehti ja lehden maailmankuvan jakava lukijakunta tuntee poliisin pettäneen heidän. Poliisi ei välttämättä ja automaattisesti olekaan ”meidän” puolellamme. Ristiriita kärjistyi, kun poliisi määräsi ”isänmaallisiksi” itsensä määrittelevät Suomi Ensimmäisen -mielensoitajat siirtämään leirinsä toiseen paikkaan ja kun näin ei tapahtunut, lopetti mielenosoituksen ja purki leirin (US 2017). MV-lehden mukaan poliisi tuhosi ”rauhanomaisten kansalaisaktivistien mielenosoituksen väkivaltaa käyttäen samalla kun lähistössä on kokonainen leirillinen maassa luvatta roikkuvia potentiaalisia terroristeja ja rikollisia” (MV-lehti 19.2.2017a).

Myös evankelisluterilaisen kirkon lisääntynyt suvaitsevaisuus koetaan uhkana. Tätä edustavat muun muassa naispappeus ja seksuaalivähemmistöjä kohtaan lieventynyt kanta. MV-lehdessä kirkon nähdään asettuneen vastustamaan ”isänmaallisena” itseään pitäviä henkilöitä. Tämä näyttäytyy ennen muuta yksittäisten kirkon työntekijöiden – esimerkiksi ”seksuaalivähemmistöistä osaamisensa esittelypaikan” tehneen naispiispan (MV-lehti 13.2.2017c) tai turvapaikanhakijoihin suopeasti suhtautuvan ”matuttavan pastorittaren” (MV-lehti 23.2.2017a) – toimiin kohdistuvana vihapuheena, joka laajenee koko evankelisluterilaista kirkkoa vastaan (esim. MV-lehti 26.2.2017a).

Valtamediaan kohdistuva mustamaalaaminen kuuluu MV-lehden strategiaan. Se pyrkii tietoisesti kyseenalaistamaan Suomen johtavien sanomalehtien ja Yleisradion uutisointia. Janitskin kritisoi valtamedioita ”bilderbergiläisistä”⁷ kytköksistä, luonnehtii niitä ”valemedioiksi” ja käyttää tässä yhteydessä vihapuheeksi laskettavia ilmauksia, kuten ”sanomanatsimediat”, ”uutisläävät”, ”kommari- ja piripäätaustaiset toimittajat” ja ”bonnierilaiset ääliöt” (MV 14.2.2017b).

Valtamediaan kohdistuva mustamaalaus voidaan ymmärtää yritykseksi lisätä oman kirjoittelun uskottavuutta. Näin myös kärjistetään mielipide-eroavaisuuksia ja haetaan tukea omille näkemyksille. Myös kirjoittajien henkilökohtainen kauna saattaa osin selittää herjaavaa kielenkäyttöä esimerkiksi kirkkoa (esim. MV-lehti 13.2.2017a; vrt. IL 2011; Molari 2011; 2016) sekä poliisia ja oikeuslaitosta kohtaan (esim. MV-lehti 17.2.2017).

MV-lehden kirjoittelu on liitetty informaatiovaikuttamiseen ja ”infosotaan” (esim. Jantunen 2016; Yle 2015). Tässä katsannossa vihapuheeksi luokiteltavan kielenkäytön lopullisena tavoitteena on luoda yhteiskuntaan epävakautta, jota siihen valmiit tahot voivat hyödyntää (vrt. esim. Flyktman 2017).

5. Yhteenveto

Aiemmin on osoitettu, että MV-lehti on disinformaatiota levittävä valemedia. Keinonaan se käyttää valheellisten mielikuvien luomista sekoittamalla faktoja, olettamuksia ja arvauksia keskenään

⁷ Bilderberg viittaa ulkopuolisilta suljettuun vuotuiseseen kokoukseen, johon osallistuu useiden eri alojen vaikutusvaltaisimpia henkilöitä maailmassa. Kokousten sisällöstä ei kerrota julkisuuteen. Salaliittoteorioissa ”bilderbergiläisten” tavoitteena pidetään absoluuttiseen maailmanherruuteen pyrkimistä. (esim. Steiger & Steiger 2013, erit. 49–51.)

Artikkelin perusteella erääksi keskeiseksi valemediaa koskevaksi jatkotutkimustarpeeksi määrittyi siellä mahdollisesti esiintyvä vihapuhe. (Haasio ym. 2017.)

Tämä artikkelimme pureutuu tapaustutkimuksena MV-lehteen. Artikkelissa on ensin määritelty vihapuhe: sen täsmällinen tutkimuksellinen määrittely puuttui ja toisaalta sanalla vihapuhe on suomalaisessa keskustelussa useita eri merkityksiä. Määrittelyn jälkeen analysoimme, esiintyykö tutkimusmateriaalissamme määritelmämme mukaista vihapuhetta. Tuloksena oli, että neljäsosassa tutkimusmateriaalissamme sitä esiintyi. Vertailumateriaalin puutteessa emme voi sanoa, onko osuus valemedialla tyypillinen, paljon vai vähän. Joka tapauksessa yleisesti ajatellen neljänneksen osuutta voidaan pitää merkittävänä. Analyysin toisessa vaiheessa selvitimme, mitkä olivat esiintyneen vihapuheen teemat, miten vihapuhetta rakennettiin, millaisia motiiveita ja tavoitteita sillä oli ja keneen vihapuhe kohdistui.

Analyysissä aineistossamme esiintyvän vihapuheen keskeisiksi teemoiksi nousivat maahanmuutto ja siihen liittyvät seikat, viranomaiset ja media, ”vääränlainen” naiseus, seksuaalisuus sekä ”vääränlainen” poliittinen ja uskonnollinen ideologia tai vakaumus. Keskeiseksi ydinkategoriaksi nousi maahanmuuttoon liittyvä vihapuhe, sillä muut teemat liittyvät aina voidessaan hyvin nopeasti siihen. MV-lehdessä julkaistussa vihapuheessa maahanmuuttovastainen sekä vähemmistöryhmiä syrjivä agenda on selkeä. Tuloksemme myös vahvistaa edeltävässä tutkimuksessa saatua tulosta, jonka mukaan vihapuhe kohdistuu eri maissa eri asioihin. Muihin maihin verraten Suomessa vihapuhe liittyy erityisen voimakkaasti etnisyyteen ja seksuaalisuuteen. Syynä eroihin ovat muun muassa maiden kulttuuriset ja historialliset erityispiirteet. (Keipi ym. 2017.)

MV-lehden vihapuheen rakentamisen tekniikoihin kuuluvat toisto, lehden itsensä esiin tuomien vihjailujen ja arvailujen esittäminen tosiasioina ja omaan pirtaan sopivien, mutta faktoille perustumattomien – siis valheellisten – mielikuvien luominen. Eräänä tekniikkana voidaan pitää myös käytettyä kieltä. Se on yleensäkin provokatorista ja sosiaalisen hyväksyttävyyden rajoilla, mutta vihapuheessa nämä rajat ylitetään niin yksittäisten sanojen kuin laajempien tekstikokonaisuuksien kohdalla. Esimerkiksi käytetään rasistisia tai halventavia ilmauksia ja nimityksiä. Tätä perustellaan totuudellisuudella, eli asioista niin sanotusti ”puhutaan niiden oikeilla nimillä”. Tosiasiassa kyse on lietsonnasta: tahallisesta mustamaalauksesta, kielteisten tunteiden herättämisestä ja lehden linjalle myönteisen lukijakunnan provosoimisesta yhä kärjekkäämpiin ajatuksiin.

Vihapuheen kohteena ovat vähemmistöryhmät: turvapaikanhakijat, etniset vähemmistöt, seksuaaliset vähemmistöt. Ryhmien lisäksi kohteena ovat myös nimeltä mainitut yksittäiset ihmiset ja myös organisaatiot kuten evankelisluterilainen kirkko tai poliisi. Kun vihapuhe kohdistuu aivan yksittäiseen ihmiseen (esimerkiksi ”suvakki” N.N.), kohteeksi valikoituminen tapahtuu nimenomaan ”suvakkiuden” kautta ei muiden persoonallisten piirteiden takia. Vihapuheen varsinainen kohde on ”suvakkisuus”, vaikka se kohdistetaan nimeltä mainittuun ihmiseen ja häntä saatetaan vihapuheessa käsitellä hyvinkin julmalla tavalla. Kun vihapuheen kohteena on organisaatio, kanavoidaan vihapuhe usein kohdistamalla se nimeltä mainittuun organisaation edustajaan.

Analyysissämme nimesimme aineiston pohjalta viisi MV-lehden vihapuhetta motivoivaa syytä. Niiden kirjo ulottuu ”oikeiden” ja ”perinteisten” arvojen ja elämäntavan uhanalaisuudesta humanitaarisen maahanmuuton vastustuksen kautta viranomaisvastaisuuteen, perinteisen tiedonvälityksen vastaisuuteen ja silkkään henkilökohtaiseen kaunaan. Tiivistettynä näistä muodostuu vastustus ja kauna. Vastustuksen ponnin on se, että maailma näyttää olevan menossa suuntaan, josta ei pidetä. MV-lehdessä jää kuitenkin selvästi esittämättä ja perustelematta se, miksi tähän suuntaan menemistä on vastustettava. Jää hämärään peittoon, mikä on vastustusta motivoiva perimmäinen ponnin.

Tutkimuksemme eräs merkitys on, että se tuo ja empiirisellä aineistolla perustelee uuden näkökulman vihapuheen määritelmään: vihapuhe ei kohdistu vain vähemmistöihin ja niiden edustajiin vaan myös henkilöihin, jotka työskentelevät vähemmistöjen kanssa tai suhtautuvat – tai joiden luullaan suhtautuvan – heihin suopeasti. Toinen seikka on Keipin ynnä muiden (2017) esittämän tutkimustuloksen vahvistaminen edelleen: vihapuhe synnyttää vihapuhetta. Tämä näkyy esimerkiksi MV-lehden kirjoituksiin liittyvissä lukijoiden kommentteissa, joita tässä artikkelissa ei kuitenkaan ole analysoitu. Selvää on, että vihapuhetta sisältävillä kirjoituksilla pyritään vahvistamaan jo valmiiksi samansuuntaisesti ajattelevien mielipiteitä.

Tutkimuksemme on tapaustutkimus, joka koskee vain MV-lehteä. Sen tulokset eivät ole kattava esitys koko suomalaisen vihapuheen kentästä. Analyysimme kertoo kuitenkin sen, mihin teemoihin Suomen merkittävin ja vaikutusvaltaisin valemedia vihapuheessaan keskittyy, miten se vihapuheensa rakentaa ja mihin sen kohdistaa. Emme vielä tiedä, miten nämä MV-lehdessä havaitut piirteet esiintyvät muissa kotimaisissa tai ulkomaisissa valemedioissa. Onko MV-lehti lajinsa tyyppillinen edustaja vai aivan epätyypillinen ”yksinäinen susi”? MV-lehdessä vihapuhetta esiintyi

neljäosassa kirjoituksia. Onko osuus paljon vai vähän jää muihin valemedioihin kohdistuvan vertailevan tutkimuksen päätettäväksi.

Vertailevan otteen lisäksi jatkotutkimuksen keskeiseksi kohteeksi nousee valemedioiden vaikuttavuus. Ketkä luottavat valemediaan ja miksi? Kuinka ja missä valemedian kirjoituksia tai niistä peräisin olevia näkemyksiä käytetään edelleen, missä yhteyksissä niillä on vaikuttavuutta? Myös valemedian omilla foorumeilla käytävässä keskustelussa esiintyvä vihapuhe ja sen argumentaatio ansaitsee tarkempaa tutkimusta.

TUTKIMUSAINEISTO

MV-lehdessä julkaistu viitattu materiaali

MV-lehti 25.9.2015: MV-Lehti lanseeraa uuden käsitteen ”Matu”. Julkaistu klo 19:13. [online] < <https://mvlehti.net/2015/09/25/mv-lehti-lanseeraa-uuden-kasitteen-matu/> > [14.12.2017.]

MV-lehti 13.2.2017a: Neiti Irja Askola levittää siunaustansa ja sivistystänsä Kontulan kirjastossa. Julkaistu klo 14:30. [online] < <https://mvlehti.net/2017/02/13/neiti-irja-askola-levittaa-siunaustansa-ja-sivistystansa-kontulan-kirjastossa/> > [14.12.2017.]

MV-lehti 13.2.2017b: Ilja Janitskin: Maahanmuutto on pyhä lehmä ja matut pyhiä apinoita!. Julkaistu klo 15:46. [online] < <https://mvlehti.net/2017/02/13/ilja-janitskin-maahanmuutto-on-pyha-lehma-ja-matut-pyhia-apinoita/> > [14.12.2017.]

MV-lehti 13.2.2017c: Masturbaation maisteri Teemu Laajasalo pyrkii Helsingin piispaksi. Julkaistu klo 15:58. [online] < <https://mvlehti.net/2017/02/13/masturbaation-maisteri-teemu-laajasalo-pyrkii-helsingin-piispaksi/> > [14.12.2017.]

MV-lehti 14.2.2017a: Syyllistyikö Etelä-Suomen Sanomien toimittelijatar Emmi Tuomisto kunnianloukkaukseen?. Julkaistu klo 15:33. [online] < <https://mvlehti.net/2017/02/14/syyllistyiko-etela-suomen-sanomien-toimittelijatar-emmi-tuomisto-kunnianloukkaukseen/> > [14.12.2017.]

MV-lehti 14.2.2017b: Ilja Janitskin: Propagandaa pakkoverolla!. Julkaistu klo 21:26. [online] < <https://mvlehti.net/2017/02/14/ilja-janitskin-propagandaa-pakkoverolla/> > [14.12.2017.]

MV-lehti 14.2.2017c: Ruotsissa pakolaisen kustannukset suuremmat kuin ruotsalaisen keskipalkka. Julkaistu klo 22.02. [online] < <https://mvlehti.net/2017/02/14/ruotsissa-pakolaisen-kustannukset-suuremmat-kuin-ruotsalaisen-keskipalkka/> > [14.12.2017.]

MV-lehti 15.2.2017a: Ylen muslimitoimittaja Pirttikosken patologisesti valehteleva kotijihadisti Osama Al-Ogail vie valtamediaa kuin pässiä narussa. Julkaistu klo 18:01. [online] < <https://mvlehti.net/2017/02/15/ylen-muslimitoimittaja-pirttikosken-patologisesti-valehteleva-kotijihadisti-osama-al-ogail-vie-valtamediaa-kuin-passia-narussa/> > [14.12.2017.]

MV-lehti 15.2.2017b: Ilja Janitskin: Ruusuja Suomi Ensimmäisille -aktivisteille! Suomen virkamiehet, hävetkää!. Julkaistu klo 19:08. [online] < <https://mvlehti.net/2017/02/15/ilja-janitskin-ruusuja-suomi-ensin-aktivisteille-suomen-virkamiehet-havetkaa/> > [14.12.2017.]

MV-lehti 15.2.2017: Matuja lennätetään Lappeenrantaan. Julkaistu klo 19:58. [online] < <https://mvlehti.net/2017/02/15/matuja-lennatetaan-lappeenrantaan/> > [14.12.2017.]

MV-lehti 16.2.2017: Kansanedustaja Jari Ronkainen teki kirjallisen kysymyksen koskien alaikäisen nimittämistä vuoden homoksi. Julkaistu klo 20:52. [online] < <https://mvlehti.net/2017/02/16/kansanedustaja-jari-ronkainen-teki-kirjallisen-kysymyksen-koskien-alaikaisen-nimittamista-vuoden-homoksi/> > [14.12.2017.]

MV-lehti 17.2.2017: Ilja Janitskin: Määdättäjien, valhemedioiden ja luopiopoliisin epäpyhä liitto. Julkaistu klo 16:53. [online] < <https://mvlehti.net/2017/02/17/ilja-janitskin-madattajien-valhemedioiden-ja-luopiopoliisin-epapyha-liitto/> > [14.12.2017.]

MV-lehti 18.2.2017a: Finlaysonin homoseksualistinen toimitusjohtaja Jukka Kurttila on erittäin suvaitsematon. Julkaistu klo 15:45. [online] < <https://mvlehti.net/2017/02/18/finlaysonin-homoseksualistinen-toimitusjohtaja-jukka-kurttila-on-erittain-suvaitsematon/> > [14.12.2017.]

MV-lehti 18.2.2017b: Vihreä Lanka teki valheuttisen Hanna Heinosta ja MV-lehdestä. Julkaistu klo 16:51. [online] < <https://mvlehti.net/2017/02/18/vihrea-lanka-teki-valheuttisen-hanna-heinosta-ja-mv-lehdesta/> > [14.12.2017.]

MV-lehti 19.2.2017a: Ilja Janitskin: Luopiopoliisit, emme unohda teitä!. Julkaistu klo 14:58. [online] < <https://mvlehti.net/2017/02/19/ilja-janitskin-luopiopoliisit-emme-unohda-teita/> > [14.12.2017.]

MV-lehti 19.2.2017b: Video: Poliisi yritti tuoda kongolaisen Suomi-Maidanin leiriin!. Julkaistu klo 17:52. [online] < <https://mvlehti.net/2017/02/19/video-poliisi-yritti-tuoda-kongolaisen-suomi-maidanin-leiriin/> > [14.12.2017.]

MV-lehti 19.2.2017c: Millainen poliisi käy tarjoamassa kongolaista Suomi-Maidan -mielenosoittajille? No tällainen!. Julkaistu klo 19:27. [online] <

<https://mvlehti.net/2017/02/19/millainen-poliisi-kay-tarjoamassa-kongolaista-suomi-maidan-mielenosoittajille-no-tallinen/> > [14.12.2017.]

MV-lehti 19.2.2017d: Suvakki Johanna Tolonen vei pienen tyttärensä matuleiriin. Julkaistu klo 19:27. [online] < <https://mvlehti.net/2017/02/19/suvakki-johanna-tolonen-vei-pienen-tyttarensa-matuleiriin/> > [14.12.2017.]

MV-lehti 19.2.2017e: Päivän video: Piilokamera vieraili erään alkoholisoituneen piispattaren kotona. Julkaistu klo 20:02. [online] < <https://mvlehti.net/2017/02/19/paivan-video-piilokamera-vieraili-eraan-alkoholisoituneen-piispattaren-kotona/> > [14.12.2017.]

MV-lehti 19.2.2017f: Kongolaista ilmaisena taksina kuskannut lettipoliisi säikähti: Salasi Facebook-profiilinsa! Julkaistu klo 21:48. [online] < <https://mvlehti.net/2017/02/19/kongolaista-ilmaisena-taksina-kuskannut-lettipoliisi-saikahti-salasi-facebook-profiilinsa/> > [14.12.2017.]

MV-lehti 20.2.2017a: Video: Ylen toimittaja haastatteli Marco de Witiä – kidutus ei kiinnostanut!. Julkaistu klo 17:38. [online] < <https://mvlehti.net/2017/02/20/video-ylen-toimittaja-haastatteli-marco-de-witia-kidutus-ei-kiinnostanut/> > [14.12.2017.]

MV-lehti 20.2.2017b. Ija Janitskin: Lakia rikkovat virkamiehet vastuuseen teoistaan! Kansa vaatii hyvitystä! Julkaistu klo 20:00. [online] < <https://mvlehti.net/2017/02/20/ilja-janitskin-lakia-rikkovat-virkamiehet-vastuuseen-teoistaan-kansa-vaatii-hyvitysta/> > [14.12.2017.]

MV-lehti 20.2.2017c: Sadiq Bahrooz on median lempilapsi – silti turvapaikkaa ei herunut – Sadiq käyttänyt kaikki kortit, jopa natsikortin. Julkaistu klo 20:24. [online] < <https://mvlehti.net/2017/02/20/sadiq-bahrooz-on-median-lempilapsi-silti-turvapaikkaa-ei-herunut-sadiq-kayttanyt-kaikki-kortit-jopa-natsikortin/> > [14.12.2017.]

MV-lehti 21.2.2017a: Homolakanamies sekä Musti ja Mirri laittoivat Trumpin boikottiin! Kyllä Trumpia nyt varmaan pelottaa! Julkaistu klo 20:19. [online] < <https://mvlehti.net/2017/02/21/homolakanamies-seka-musti-ja-mirri-laittoivat-trumpin-boikottiin-kylla-trumpia-nyt-varmaan-pelottaa/> > [14.12.2017.]

MV-lehti 21.2.2017b: Suomi lähettää seksuaalirikosten erikoismiehiä Sudaniin. Julkaistu klo 21:05. [online] < <https://mvlehti.net/2017/02/21/suomi-lahettaa-seksuaalirikosten-erikoismiehia-sudaniin/> > [14.12.2017.]

MV-lehti 21.2.2017c: Onko Jussi Huhtela Suomen typerin poliisi? Julkaistu klo 21:41. [online] < <https://mvlehti.net/2017/02/21/onko-jussi-huhtela-suomen-typerin-poliisi/> > [14.12.2017.]

MV-lehti 22.2.2017: Tieto lisää tuskaa II lauantaina Ravintola Kaisaniemessä Helsingissä klo 17:30”. Julkaistu klo 16:41. [online] < <https://mvlehti.net/2017/02/22/tieto-lisaa-tuskaa-ii-lauantaina-ravintola-kaisaniemessa-helsingissa-klo-1730/> > [14.12.2017.]

MV-lehti 23.2.2017a: Matuttava pastoritar Marjaana Toiviainen Suomi-Maidanin haastattelussa. Julkaistu klo 16:46. [online] < <https://mvlehti.net/2017/02/23/matuttava-pastoritar-marjaana-toiviainen-suomi-maidanin-haastattelussa/> > [14.12.2017.]

MV-lehti 23.2.2017b: Video: Atlantan Negridit tulitaistelussa – automaattikiväärillä ampunut räppäri Bankroll Fresh kuoli. Julkaistu klo 17:20. [online] < <http://mvlehti.net/2017/02/23/video-atlantan-negridit-tulitaistelussa-automaattikivaarilla-ampunut-rappari-bankroll-fresh-kuoli/> > [14.12.2017.]

MV-lehti 23.2.2017c: Lesbopari otti irakilaisen homppelin asumaan luokseen – nyt homon sukunimi on Korhonen. Julkaistu klo 18:09. [online] < <https://mvlehti.net/2017/02/23/lesbopari-otti-irakilaisen-homppelin-asumaan-luokseen-nyt-homon-sukunimi-on-korhonen/> > [14.12.2017.]

MV-lehti 23.2.2017d: Video: Soldiers of Odin tuli avuksi etsimään hyökkääjäsomalia! Julkaistu klo 23:06. [online] < <https://mvlehti.net/2017/02/23/video-soldiers-of-odin-tuli-avuksi-etsimaan-hyokkaajasomalia/> > [14.12.2017.]

MV-lehti 24.2.2017: Eläinräakkäjälesbot eivät halua nähdä kuviaan MV-lehden sivuilla – vaativat poistoa. Julkaistu klo 21:56. [online] < <https://mvlehti.net/2017/02/24/elainraakkaajalesbot-eivat-halua-nahda-kuviaan-mv-lehden-sivuilla-vaativat-poistoa/> > [14.12.2017.]

MV-lehti 26.2.2017a: Video: Tämän ajan holokausti. Julkaistu klo 16:47. [online] < <https://mvlehti.net/2017/02/26/video-taman-ajan-holokausti/> > [14.12.2017.]

MV-lehti 26.2.2017b: Päivän kuva: SPR:n horo. Julkaistu klo 21:14. [online] <
<https://mvlehti.net/2017/02/26/paivan-kuva-sprn-horo/> > [14.12.2017.]

MV-lehti 14.12.2017: Monikulttuurisuusaktivisti Ariela Säkkinen kaappasi Sotaveteraaniliiton härskiin propagandaansa. Julkaistu klo 23:55. [online] <
<https://mvlehti.net/2017/12/14/monikulttuurisuusaktivisti-ariela-sakkinen-kaappasi-sotaveteraaniliiton-harskiin-propagandaansa/> > [15.12.2017.]

KIRJALLISUUS

Allcott, Hunt & Matthew Gentzkow (2017). Social Media and Fake News in the 2016 Election. *Journal of Economic Perspectives* 31(2): 211–236.

Arist., Rh. Al.: Aristoteles, *Rhetorica ad Alexandrum*. Käytetty editio teoksessa *Aristotle XVI*. Loeb Classical Library 317. Cambridge, Massachusetts & London, England: Harvard University Press. 460–641.

Atton, Chris (2002). *Alternative Media*. Thousand Oaks, California: Sage Publications Inc.

Baker, C. Edwin (2012). Hate Speech. Teoksessa Michael Herz & Peter Molnar (ed.). *The Content and Concept of Hate Speech: Rethinking Regulation and Responses*. New York: Cambridge University Press, 57–80.

Borden, Sandra L. & Chad Tew (2007). The Role of Journalist and the Performance of Journalism: Ethical Lessons From "Fake" News (Seriously). *Journal of Mass Media Ethics* 22(4): 300–314.

Brown, Alexander (2018). What Is So Special About Online (As Compared To Offline) Hate Speech? *Ethnicities* 18(3), 297–326.

Cheniz, W. Carole & Janice M. Swanson (1986). *From Practice to Grounded Theory: Qualitative Theory in Nursing*. Menlo Park, Calif.: Addison-Wesley.

Cole, Robert (ed.) (1998). *International Encyclopedia of Propaganda*. London: Fitzroy Dearborn.

Corbett, Edward P. J. & Robert J. Connors (1999). *Classical Rhetoric for the Modern Student*. 4. ed. New York: Oxford University Press.

Corbin, Juliet M. & Anselm L. Strauss (2015). *Basics of Qualitative Research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory*. 4th edition. Los Angeles: Sage.

Coyer, Kate, Tony Dowmunt & Alan Fountain (2011). *The Alternative Media Handbook*. New York: Routledge.

Delgado, Richard & Jean Stefancic (2004). *Understanding Words That Wound*. Boulder, Colorado: Westview.

Doob, Leonard (1950/1995). Goebbels' Principles of Propaganda. Robert Jackall, (ed.), *Propaganda*. Basingstoke and London: MacMillan Press Ltd., 190–216.

Doob, Leonard W. (1966). *Public Opinion and Propaganda*. Second Edition. Hamden, Connecticut: Archon Books.

Dornan, Christopher (2017). *Dezinformatsiya: The Past, Present and Future of Fake News*. Series of reflection papers, Canadian Commission for UNESCO, March 2017 [online]. <
<http://unesco.ca/~media/unesco/news/2017%2003%2030%20dezinformatsiya%20the%20past%20present%20and%20future%20of%20fake%20news%20by%20c%20dornan%20ccunesco.pdf> >
[28.08.2017.]

Downing, John D. H., Tamara Villarreal Ford, Genéva Gil & Laura Stein (2001). *Radical Media: Rebellious Communication and Social Movements*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Edelstein, Yuli & Christopher Wolf (2013). *Combating Antisemitism*. ICCA Report. S.I.: The Inter-Parliamentary Coalition for Combating Antisemitism (ICCA). [online]. <
<https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjO6PL9jvffAhWJiCwKHUyAAVcQFjAAegQIARAC&url=https%3A%2F%2Fwww.adl.org%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2Fdocuments%2Fassets%2Fpdf%2Fpress-center%2FICCA-Report.pdf&usg=AOvVaw3EzmjY-LBhVSzCgKAt54lY> > [18.01.2018.]

Euroopan neuvosto (1997). Recommendation No. R (97) 20 of the Committee of Ministers to member states on "hate speech". Adopted by the Committee of Ministers on 30 October 1997 at the 607th meeting of the Ministers' Deputies. *Recommendations and Declarations of the Committee of Ministers of the Council of Europe in the field of media and information society*. Strasbourg: Media and Internet Division Directorate General of Human Rights and Rule of Law, 2015. 76–78. [online] < <https://rm.coe.int/1680645b44> > [29.06.2017.]

Flyktman, Jouni (2017). *Informaationsodankäynnin merkitys – Käsitetutkimus, doktriinitutkimus sekä tapaustutkimus Krimin ja Syyrian operaatioista*. Yleisesikuntaupseerikurssin diplomityö. Helsinki: Maanpuolustuskorkeakoulu. [online] < http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/144308/Flyktman_JT_YEK58.pdf?sequence=1 > [14.12.2017.]

Fuchs, Christian (2010). Alternative Media as Critical Media. *European Journal of Social Theory* 13:2, 173–192.

Gadamer, Hans-Georg (2004). *Hermeneutiikka: Ymmärtäminen tieteissä ja filosofiassa*. Valikoinut ja suomentanut Ismo Nikander. Tampere: Vastapaino.

Gelber, Katharine (2011). *Speech Matters: Getting Free Speech Right*. St Lucia, Queensland, Australia: University of Queensland Press.

Gelber, Katherine & Adrienne Stone (2007). Introduction. Teoksessa Katherine Gelber & Adrienne Stone (ed.), *Hate Speech and Freedom of Speech in Australia*. Sydney: Federation Press. xiii–xvii.

Glaser, Barney & Anselm Strauss (1967). *The Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research*. Chicago: Aldine.

Haara, Paula (2013). Vihan ja kiukun vallassa – Aggressiivinen eutanasiakeskustelu. Teoksessa Heidi Kurvinen (toim.), *Journalismikritiikin vuosikirja 2013*. Tampere: COMET. 9–18.

Haasio, Ari (2015). *Toiseus, tiedontarpeet ja tiedon jakaminen tietoverkon ”pienessä maailmassa”*: Tutkimus sosiaalisesti vetäytyneiden henkilöiden informaatiokäyttytymisestä. Tampere: Tampere University Press.

Haasio, Ari, Markku Mattila, Anu Ojaranta & Elisa Kannasto (2018). Vihapuhetta ja vihaista puhetta. Teoksessa Seliina Päällysaho, Jaana Latvanen, Silja Saarikoski & Sirkku Uusimäki (toim.), *Seinäjoen ammattikorkeakoulu monipuolisena vaikuttajana*. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Seinäjoen ammattikorkeakoulun julkaisusarja A. Tutkimuksia 30, 345–352.

Haasio, Ari, Anu Ojaranta & Markku Mattila (2017). Valheen lähteillä – Valemedian lähteistö ja sen luotettavuus. *Media & Viestintä* 40(3–4): 100–121.

Haavisto, Ilkka & Pentti Kiljunen (2009). *Kapitalismi kansan käräjillä: EVAn kansallinen arvo- ja asennetutkimus 2009*. Helsinki: Taloustieto.

[Henttonen, Sini, Tero Kivinen, Tapio Rasila, Johanna Sammalmaa & Jonna Vihavainen] (2015). Kommentaari. Riku Neuvonen (toim.), *Vihapuhe Suomessa*. Helsinki: Edita. 13–135.

Herrman, John (2017). Why the Far Right Wants to Be the New ‘Alternative’ Culture. *The New York Times Magazine*, June 27. [online] < : <https://www.nytimes.com/2017/06/27/magazine/why-the-far-right-wants-to-be-the-new-alternative-culture.html?mcubz=0> > [20.9.2017.]

Hirsjärvi, Sinikka & Helena Hurme (2004). *Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsinki: Helsinki University Press.

Holland, Jack (2006). *A Brief History of Misogyny: The World’s Oldest Prejudice*. London: Constable and Robinson.

Homma (2017). Keskusteluketju: Ilja Janitskin pyrkii ehdokkaaksi vuoden 2018 presidentinvaaleihin, ketju avattu 8.1.2017. [online] < <https://hommaforum.org/index.php?topic=118692.0> > [30.05.2017.]

HS (2017). Maahanmuuttovastaiset raivostuivat Sotaveteraaniliiton Twitter-tilistä ja aloittivat vihakampanjan – Tästä on kyse. *Helsingin Sanomat* 15.12.2017. [online] < <https://www.hs.fi/nyt/art-2000005491131.html> > [15.12.2017.]

HS (2018a). Ilja Janitskin loi ja hylkäsi MV-lehden, ja nyt hän kääntää selkensä sen kannattajille – ”Olen saanut tarpeekseni isänmaallisten skenestä, siitä pelleilystä”. *Helsingin Sanomat* 18.02.2018. [online] < <https://www.hs.fi/paivanlehti/18022018/art-2000005569875.html> > [16.01.2019.]

HS (2018b). Poliisi haki MV-lehden perustajan Ilja Janitskinin Suomeen. *Helsingin Sanomat* 14.4.2018. [online] < <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000005641673.html?share=537ac49a9ea6fabe5f06b8d717380c59> > [14.04.2018.]

HS (2018c). Vangittuna ollut Ilja Janitskin pääsi vapaaksi odottamaan tuomiota – MV-lehden perustaja vaatii mahdollisen rangaistuksen lieventämistä poikkeuksellisen julkisuuden perusteella. *Helsingin Sanomat* 26.6.2018. [online] < <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000005733496.html?share=456f4990010779111e22652a12f56d15> > [26.06.2018]

Illman, Mika (2005). *Hets mot folkgrupp*. Helsinki: Suomalainen lakimiesyhdistys.

IL (2011). Pohjan kirkkoherra pidätettiin virasta toistaiseksi. *Iltalehti* 14.4.2011. [online] < http://www.iltalehti.fi/uutiset/2011041413549818_uu.shtml > [01.11.2017.]

Jantunen, Saara (2016). *Infosota: ”Iskut kohdistuvat kansalaisten tajuntaan”*. Helsingissä: Kustannusosakeyhtiö Otava.

Jowett, Gareth S. & Victoria O’Donnell (2015). *Propaganda & Persuasion*. Sixth edition. Los Angeles/London/New Delhi/ Singapore/Washington D.C.: Sage.

Kansan arvot (2016). Taloudellinen Tiedotustoimisto. [online] < <https://www.tat.fi/wp-content/uploads/2016/12/Kansan-arvot-2016-tutkimustiivistelma.pdf> > [30.8.2017.]

Keipi, Teo, Matti Näsi, Atte Oksanen & Pekka Räsänen (2017). *Online Hate and Harmful Content: Cross-national Perspectives*. Abingdon, New York: Routledge.

Keskinen, Suvi (2012a). Limits to Speech? The Racialised Politics of Gendered Violence in Denmark and Finland. *Journal of Intercultural Studies* 33(3): 261–274.

Keskinen, Suvi (2012b). Sananvapauden vaatimuksia ja rodullistavaa puhetta – Tanskalaisen ja suomalaisen maahanmuuttokeskustelun risteyskohtia. *Oikeus* 41(2): 287–294.

Khaldarova, Irina & Mervi Pantti (2016). Fake News. The Narrative Battle over the Ukrainian Conflict. *Journalism Practice* 10(7): 891–901.

Klemperer, Victor (1947). *LTI: Notizbuch eines Philologen*. Berlin: Aufbau-Verlag.

Koivulaakso, Dan, Mikael Brunila & Li Andersson (2012). *Äärioikeisto Suomessa*. Helsinki: Into.

Kozinets, Robert V. (2010). *Netnography: Doing Ethnographic Research Online*. London: Sage.

Levin, Brian (2002). Cyberhate: A Legal and Historical Analysis of Extremists' Use of Computer Network in America. *The American Behavioral Scientist* 45(6), 958–988.

Lähdesmäki, Tuuli & Saesma, Tuija (2014). Reframing Gender Equality in Finnish Online Discussion on Immigration: Populist Articulations of Religious Minorities and Marginalized Sexualities. *Nordic Journal of Feminist and Gender Research* 22(4): 299–313.

Manne, Kate (2018). *Down Girl: The Logic of Misogyny*. New York: Oxford University Press.

Maussen, Marcel & Ralph Grillo (2014). Regulation of Speech in Multicultural Societies: Introduction. *Journal of Ethnic and Migration Studies* 40(2), 174–193.

Merriam-Webster: [online] < <https://www.merriam-webster.com/dictionary/gangsta> > [14.12.2017.]

M&M (2018). Helsingin Sanomien tilaajamäärä kääntyi kasvuun ensimmäistä kertaa 25 vuoteen. *Markkinointi & Mainonta* 8/2018. [online]

< <https://www.marmai.fi/uutiset/helsingin-sanomien-tilaajamaara-kaantyi-kasvuun-ensimmaista-kertaa-25-vuoteen-6700501> > [26.04.2018.]

Molari, Juha (2011). *Eroilmoituksen vahvistus*. [online] <
<http://juhamolari.blogspot.fi/2011/04/eroilmoituksen-vahvistus.html> > [01.11.2017.]

Molari, Juha (2016). *Yleisradio Horisontti, Samuli Suonpää ja Juha Molari*. [online] <
<http://juhamolari.blogspot.fi/2016/05/yleisradio-horisontti-samuli-suonpaa-ja.html> > [01.11.2017.]

Moring, Inka (1998). Tee se itse -teoria: Grounded theory mediatutkijan työkaluna. Teoksessa Anu Kantola, Inka Moring & Esa Väliaverronen (toim.), *Media-analyysi: Tekstistä tulkintaan*. [Lahti]: Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus. 229–258.

MTV (2016a). Tällainen on ”Mitä Vittua”-miehen menneisyys – Ilja Janitskinin pätkätyöt, rötökset ja luksuselämä. *MTV* 3.10.2016. [online] < <https://www.mtv.fi/uutiset/kotimaa/artikkeli/tallainen-on-mita-vittua-miehen-menneisyys-ilja-janitskinin-patkatyot-rotokset-ja-luksuselama/6096156#gs.abmdj7s> > [14.12.2017.]

MTV (2016b). Syyttäjä: Janitskin pääsi vapaaksi Espanjaan liittyvien siteiden vuoksi. *MTV* 3.11.2016. [online] <http://www.mtv.fi/uutiset/rikos/artikkeli/syyttaja-janitskin-paasi-vapaaksi-espanjaan-liittyvien-siteiden-vuoksi/6150230> > [30.5.2017.]

MV-lehti. [online] < <https://mvlehti.net/> > [14.12.2017.]

Mäkinen, Katariina (2016). Maahanmuuttovastainen internet-aktivismi, uusliberaali ideaalikansalaisuus ja ylijäämäihmiset. Teoksessa Anu-Hanna Anttila, Ralf Kauranen, Kati Launis & Jussi Ojajärvi (toim.). *Luokan ääni ja hiljaisuus: Yhteiskunnallinen luokkajärjestys 2000-luvun alun Suomessa*. Tampere: Vastapaino. 247–276, 353–357.

Parekh, Bhikhu (2012). Is There a Case for Banning Hate Speech? Teoksessa Michael Herz & Peter Molnar (ed.). *The Content and Concept of Hate Speech: Rethinking Regulation and Responses*. New York: Cambridge University Press, 37–56.

Plin. HN: Plinius vanhempi, *Historia Naturalis*. Käytetty editio Natural History, Volume IV: Book 15. Loeb Classical Library 370. Cambridge, Massachusetts & London, England: Harvard University Press. 2–385.

Plut. Cat. Ma: Plutarkhos, *Cato Major*. Käytetty editio Marcus Cato, teoksessa Plutarch Lives II. Loeb Classical Library 47. Cambridge, Massachusetts & London, England: Harvard University Press. 302–385.

Pöyhtäri, Reeta (2015). Vihapuhe haasteena uutismedialle ja journalismille. Riku Neuvonen (toim.), *Vihapuhe Suomessa*. Helsinki: Edita. 241–266.

Pöyhtäri, Reeta, Paula Haara & Pentti Raittila (2013). *Vihapuhe sananvapautta kaventamassa*. Tampere: Tampere University Press.

Rashed, Khaled Ahmad Nagi, Dominik Renzel, Ralf Klamma & Matthias Jarke (2014). Community and Trust-Aware Fake Media Detection. *Multimedia Tools and Applications* 70(2): 1069–1098.

Rask, Riikka (2012). Vihapuhe Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön valossa. Teoksessa Lauri Ervo, Raimo Lahti & Jukka Siro (toim.), *Perus- ja ihmisoikeudet rikosprosessissa*. Helsinki: Helsingin hovioikeus. 265–295.

Rikoslaki 1889/39.

Ruotsalainen, Maria (2017). ”Vihapuheen” nousu julkisessa keskustelussa. Emilia Palonen & Tuija Saresma (toim.), *Jätkät & jytkyt: Perussuomalaiset ja populismin retoriikka*. Tampere: Vastapaino. 181–197.

Sandoval, Marisol & Christian Fuchs (2010). Towards a Critical Theory of Alternative Media. *Telematics and Informatics* 27(2), 141–150.

Saresma, Tuija (2012). ”Miesten tasa-arvo” ja kaunapuhe blogikeskustelussa. Teoksessa Hannele Harjunen & Tuija Saresma (toim.), *Sukupuoli nyt! Purkamisia ja neuvotteluja*. Jyväskylä: Kampus Kustannus. 13–34.

Saresma, Tuija (2016). Vihan ja kaunan tunneyhteisöt: Timo Hännikäisen Ilman-kokoelman affektiivinen esseistiikka. Teoksessa Anna Helle & Anna Hollsten (toim.), *Tunteita ja tuntemuksia suomalaisessa kirjallisuudessa*. Helsinki: SKS. 221–263.

Saresma, Tuija (2017a). Sananvapaus, vihapuhe ja sananvastuu. Teoksessa Kari Enqvist, Ilari Hetemäki & Teija Tiilikainen (toim.), *Kaikki vapaudesta*. Helsinki: Gaudeamus. 35–50.

Saresma, Tuija (2017b). Väkivaltafantasiat ja pelon politiikka: Sukupuolitetun ja sukupuolittavan verkkovihapuheen luentaa. Teoksessa Sanna Karkulehto & Leena-Maija Rossi (toim.), *Sukupuoli ja väkivalta: Lukemisen etiikkaa ja politiikkaa*. Helsinki: SKS. 219–244.

Seitamaa-Hakkarainen, Piritta (2000). *Kvalitatiivinen sisällönanalyysi*. [online] < https://www.academia.edu/589363/Kvalitatiivinen_sisallon_analyysi > [18.06.2017.]

Steiger, Brad & Sherry Steiger (2013). *Conspiracies and Secret Societies: The Complete Dossier*. Second Edition. Canton, MI: Visible Ink Press.

Tesch, Renata (1990). *Qualitative Analysis: Analysis Types and Software Tools*. London: Falmer.

Thürlemann, Silvia (1974). Ceterum censeo Carthaginem esse delendam. *Gymnasium* 81, 465–475.

Tuomola, Salla (2018). Pakolaiskeskustelu MV-lehdessä: Merkityksellistämisen mekanismit ideologisissa puhuttelutavoissa. *Media & Viestintä* 41(3), 171–191.

Turtiainen, Riikka & Sari Östman (2009). Tavistaidetta ja verkkoviihdettä: Omaehtoisten verkkosisältöjen tutkimusetiikkaa”. Teoksessa Maarit Grahn & Maunu Häyrynen (toim.), *Kulttuurituotanto: Kehykset, käytännöt ja prosessit*. Helsinki: SKS. 336–358.

Turunen, Kari E. (1987). *Ihminen ja tiede: Tieteellisen toiminnan perusteita*. 2. muuttamaton painos. Jyväskylä: Atena.

Uberti, David (2016). The Real History of Fake News. *Columbia Journalism Review*, December 15. [online] < https://www.cjr.org/special_report/fake_news_history.php > [28.08.2017.]

US (2017). Suomi Ensin -ryhmä vastusti poliisia – kiinniotto Helsingissä varhain aamulla. *Uusi Suomi* 17.2.2017. [online] < <https://www.uusisuomi.fi/kotimaa/214718-juuri-nyt-suomi-ensin-ryhma-vastusti-poliisia-kiinniotto-helsingissa-varhain-aamulla> > [25.8.2017.]

Verkuyten, Maukel (2003). Discourses about ethnic group (de-)essentialism: Oppressive and progressive aspects. *British Journal of Social Psychology* 42(3). 371–391.

Waldorn, Jeremy (2012). *The Harm in Hate Speech*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.

Walker, Samuel (1994). *Hate Speech: The History of an American Controversy*. Lincoln, Neb.: Univ. of Nebraska.

Weber, Anne (2009). *Manual on Hate Speech*. Strasbourg: Council of Europe Publishing.

Whiteman, Natasha (2012). *Undoing Ethics: Rethinking Practice in Online Research*. New York: Springer.

Yle (2015). Kioski tutki: Näin Venäjän trollit manipuloivat suomalaisia – katso lista propagandistien suosimista foorumeista. *Yle* 19.5.2015. [online] < <http://kioski.yle.fi/omat/venajattrollit-suomessa> > [30.08.2017.]

Yle (2016). Yle Perjantai haastatteli kiistellyn MV-lehden perustajaa. *Yle* 5.2.2016. [online] < <https://yle.fi/uutiset/3-8641411> > [09.03.2017.]

Yle (2016/2017). Valheenpaljastaja: Varoituslista valemedioista – älä luota näihin sivustoihin. *Yle* 16.9.2016, päivitetty 31.7.2017. [online] < <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2016/09/16/valheenpaljastajavaroituslista-valemedioista-ala-luota-naihin-sivustoihin> > [23.02.2017.]

Yle (2017). MV-sivuston perustaja Ilja Janitskin ei tähtää presidenttiehdokkaaksi – ilmoittaa lopettavansa kannattajakorttien keräämisen. *Yle* 26.11.2017. [online] <https://yle.fi/uutiset/3-9949120> [14.12.2017.]

Yle (2018). Ilja Janitskinille ehdoton vuoden ja 10 kuukauden vankeustuomio MV-jutussa – syyttäjä tyytyväinen poikkeuksellisen ankaraan rangaistukseen. *Yle* 18.10.2018 [online] <https://yle.fi/uutiset/3-10463216> [16.01.2019].

Ylä-Anttila, Tuukka (2017). Knowledge and Contemporary Populism: Contesting Epistemic Authority in Anti-Immigration Countermedia. Teoksessa Tuukka Ylä-Anttila, *The Populist Toolkit: Finnish Populism in Action 2007–2016*. Publications of the Faculty of Social Sciences 59 (2017), Sociology. Helsinki: University of Helsinki, Department of Social Research, liite Article IV, ei sivunumerointia. [online] <
https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/232291/yla_anttila2017phd.pdf?sequence=1&isAll
owed=y > [16.01.2019].